

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra fundamentální a dogmatické teologie

Pavel Severin

**František Norbert Hrachovský, O.Praem
(1879–1943)**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.

Praha 2016

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 7. dubna 2016

Bc. Pavel Severin

Bibliografická citace

František Norbert Hrachovský, O.Praem (1879-1943) [rukopis]: Diplomová práce / Pavel Severin; vedoucí práce: Prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D. -- Praha, 2016. -- 87s.

Anotace

ThDr. František Norbert Hrachovský, O.Praem (1879-1943) byl řeholním knězem z kláštera premonstrátů v Nové Říši a je zařazen do beatifikačního procesu Pavel Souček a druhové premonstráti z Nové Říše. Předkládaná práce pojednává o životě a především o díle českého řeholního kněze, filosofa a překladatele. Práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola seznamuje s použitými prameny při sestavování této práce. Druhá kapitola předkládá jeho kritický životopis. Třetí kapitola nese název Bibliografie a předkládá kompletní soupis jeho děl: monografií, překladů, příspěvků do sborníků a novinových článků. Čtvrtá část obsahuje souhrn jeho bibliografie v časové souslednosti, ve které ThDr. František Norbert Hrachovský, O.Praem žil. Práce se snaží podat podklady pro ocenění díla a zhodnotit jeho život.

Klíčová slova

František Norbert Hrachovský

Kanonie Nová Říše

Premonstráti

Život

Filosofie

Bibliografie

Abstract

D. Th. František Norbert Hrachovský, O.Praem (1879-1943) was a regular priest in the Premonstratensian monastery in Nová Říše. He has been covered in the beatification process of Pavel Souček and his fellow-friars from the Premonstratensian monastery in Nová Říše.

This work I submit deals with the life and, in particular, the work of this Czech regular priest, philosopher and translator. It is divided into four chapters. The first chapter introduces the sources used while compiling this work. The second chapter presents its critical biography. The third chapter is entitled “Bibliography” and presents an entire list of his work: monographs, translations, contributions to various anthologies, and newspaper articles. The fourth section contains a summary of his bibliography in the time sequence, in which D. Th. František Norbert Hrachovský, O.Praem created his works.

This work aims to provide a basis for appreciation of the work and to evaluate the life of this notable member of the Premonstratensian Order.

Keywords

František Norbert Hrachovský

Canonry of Premonstratensians at Nová Říše

Premonstratensians

Life

Philosophy

Bibliography

Počet znaků (včetně mezer): 166.131

Poděkování

Děkuji:

Prof. PhLic. Vojtěchu Novotnému, Th.D. za vstřícný a osobní přístup a za konstruktivní vedení v průběhu práce;

ThLic. Mgr. Lence Jeřábkové, Th.D. za konzultaci při zpracovávání archivních materiálů, za pozorné přečtení textu a pomoc při korekturách;

PhDr. Marii Válkové za laskavé poskytnutí některých obtížněji dostupných knih a článků ThDr. Františka Norberta Hrachovského.

.

Obsah

Úvod.....	7
1. Popis pramenů.....	9
2. Život Norberta Františka Hrachovského	12
2.1. Rodina a studium.....	12
2.2. Doktorské studium a první kněžské působení.....	15
2.3. Kolínská aféra.....	18
2.4. Duchovní působení v Olomouci.....	22
2.5. Nová Říše	24
2.6 Beatifikační proces	30
3. Literární díla Františka Hrachovského	31
3.1. Monografie	31
3.2. Redigování periodik	36
3.3. Články v periodikách.....	39
3.4. Překladatelská činnost	66
4. Seznam prací Františka Hrachovského	68
Závěr	74
Seznam použitých zkratk.....	77
Seznam literatury	79
Přílohy	83

Úvod

*„...byl to člověk s nezkrotným optimismem, ...který vychovával své novice, ...aby byli vždy plni cti a zodpovědnosti za své přesvědčení.“*¹ Těmito slovy zachytil Heřman Josef Tyl svou vzpomínku na filosofa, teologa, svého novicmistra a premonstrátského spolubratra dr. Norberta Františka Hrachovského, jehož životu a dílu se věnuje předkládaná diplomová práce.

Norbert František Hrachovský žil v letech 1879–1943, během nichž působil jako duchovní správce na řadě míst v Čechách, z nichž nakonec odešel do Olomouce kvůli „tzv. kolínské aféře“, kde byl mylně spojován s rituální vraždou; nakonec své duchovní povolání završil složením věčných slibů v klášteře premonstrátů v Nové Říši, kde byl v roce 1942 spolu s ostatními řeholníky zatčen a později převezen do koncentračního tábora v Osvětimi, kde zemřel na následky smrtící injekce.

Význam osobnosti Hrachovského nespočívá jen v jeho poslání duchovního, ale i v jeho bohaté filosofické a teologické tvůrčí činnosti, kterou rozvíjel v samostatných monografiích a v množství článků, které vycházely v celé řadě českých a moravských periodik a sborníků.

Jádro diplomové práce tvoří dvě kapitoly. První z nich rekonstruuje Hrachovského život od narození v Kněždubu až po jeho násilnou smrt v Osvětimi s důrazem na zásadní životní momenty, které určily jeho další směřování. Reflexe jeho života vytváří celistvý obraz jeho osobnosti – charakterových vlastností, které mu na jedné straně v očích mnohých přinesly uznání, na druhé straně se velmi často dostával do konfliktu se svými církevními představenými a dalšími vlivnými osobami, včetně T. G. Masaryka. Pouze hlubší analýza jeho tvůrčí činnosti může do jisté míry odpovědět na otázku, zda kritiky týkající se jeho osobnosti byly oprávněné, protože právě tisk se mu stal jediným možným zdrojem obhajoby, místem, kde mohl plně vyjádřit svůj názor.

Druhou, nejobsáhlejší část práce proto tvoří celková charakteristika jeho tvůrčí činnosti, která je systematicky rozdělena na menší podkapitoly, které zachycují jeho dílo z hlediska typologie publikací a obsahového zaměření.

Nejdříve jsou představeny Hrachovského monografie, kterých vydal celkem čtrnáct. Svými monografiemi výrazně přispěl ke zpracování bibliografie české katolické filosofie a teologie. Ve svých textech předkládal svá teologická a filosofická východiska, jako např. ve spisu *Noetický problém v křesťanské filosofii zvláště*

¹ Vzpomínka Heřmana Josefa Tyla, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Nová Říše, 1976.

u sv. Tomáše Akvinského, kde čtenářům představil svou koncepci řešení noetického problému prostřednictvím tomistického pojetí.²

Další důležitou oblast tvoří sborníky, kde se spolupodílel na jejich vydávání. Spolu s Vilémem Bitnarem, Emilem Pacovským a Josefem Kratochvílem spolupracoval na vydávání čtvrtletníku *Meditace*, avšak nejvíce se redakční práci věnoval za svého působení v Olomouci, kde působil jako tajemník Cyrilometodějského spolku.

Největší soubor Hrachovského úvah tvoří články, které vycházely v celé řadě periodik. Publikační práci zahájil již jako člen kněžského semináře v Olomouci, kdy v roce 1903 publikoval svůj první článek v časopise *Muzeum*. Články lze z tematického hlediska členit na filosofické, morální, dogmatické, kázání a ostatní.

Poslední podkapitola zachycuje jeho překladatelskou činnost. Hrachovský přeložil do češtiny tři spisy španělského jezuita a mystika sv. Alfonze Rodrígueza (1533–1617), které se věnují cvičení ve ctnostech a křesťanské dokonalosti. Zajímavostí je, že tyto překlady vznikly až za jeho řeholního působení v Nové Říši.

Hlavní metodou při vzniku této diplomové práce se stala pramenná heuristika badatelská práce, která se zakládala na postupném sestavování bibliografie a biografie. Nejvíce informací pochází z Národní knihovny ČR a fondů Moravského zemského archivu, Památníku národního písemnictví, Státního okresního archivu v Praze, Uherském Hradišti a Kolíně. Při práci s jednotlivými články a díly Hrachovského byla použita analytická a diachronní metoda, která tak nastiňuje postupný myšlenkový vývoj jeho osobnosti.

Dosud nevznikla žádná publikace, která by se komplexně zabývala životem a dílem Norberta Františka Hrachovského, proto se tato diplomová práce může stát zdrojem pro další zkoumání jeho osobnosti. Vzhledem k tomu, že předkládaná práce představuje v první řadě prvotní seznámení s Hrachovského bibliografií, otevírá se široký prostor pro mnohem hlubší zkoumání jednotlivých filosofických a teologických témat, kterými se Hrachovský zabíral. Tato další práce bude jistě přínosná s přihlédnutím ke skutečnosti, že byl s Františkem Norbertem Hrachovským a dalšími čtyřmi spolubratry umučenými v Osvětimi zahájen proces beatifikace.

² František Hrachovský [2015-08-17]. <<https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/hrachv.html>>.

1. Popis pramenů

Hlavním pramenem pro poznání života jakékoli osobnosti by měla být její pozůstalost. Dalším významným zdrojem zpravidla bývají soubory dochované korespondence, nejsou-li integrální součástí pozůstalosti. Hrachovského dopisy se však jako celek nedochovaly, proto budeme v dalším textu uvádět každý dochovaný list jednotlivě.

Většina Hrachovského pozůstalosti byla uchována v MZA v Brně, fondu E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544. Tento pramen nám pomohl k základnímu zmapování problematiky. Dalším zdrojem relevantním pro zpracování Hrachovského životopisu byla jeho osobní složka, která je uložena ve fondu Osobní složky bratří v klášteře premonstrátů v Nové Říši.

O studiu na gymnáziu a prospěchu během něj nás zpravil fond Reálné gymnázium Uherské Hradiště uložený v SOKA v Uherském Hradišti, kde jsou uloženy opisy gymnaziálních vysvědčení. Hrachovského studia na bohoslovecké fakultě v Olomouci se podařilo zmapovat díky fondu Univerzita Olomouc II. – bohoslovecká fakulta, který je uložen v ZA v Opavě; zde je uložen seznam zapsaných studentů v daném období. Informace o jeho dizertační práci a posledním roce studia v Praze nám poskytl Archiv Univerzity Karlovy, fond Teologická fakulta.

Hrachovského soukromé dopisy, které psal Karlu Dostálovi Lutinovi, soudnímu inspicientovi Řehulkovi, archiváři Snopkovi a Ladislavu Zamykalovi, jež pomáhají objasnit některé podrobnosti jeho života, postoje a názory, jsou uloženy v ZA v Opavě ve fondech Karel Dostál Lutinov, Ladislav Zamykal, Jaroslav Řehulka, Oldřich Svozil a Snopek. Prameny k jeho působení jako katechety v Kolíně nám poskytl SOKA Kolín, kde jsou ve fondu Kronika obecné školy smíšené západního obvodu v Kolíně seznamy tehdejších pedagogů. Tzv. Kolínskou aféru včetně souvisejících soudních spisů zachycují fondy SOA Praha, kde se ve fondu Krajský soud v Kutné Hoře nacházejí výpovědi svědků a Hrachovského dopis Marii Pavlíkové, který sehrál u soudu zásadní roli. Tento fond není kompletně zpracován, protože jeho větší část není pro bádání přístupná z důvodu jeho zasažení povodněmi. K objasnění kolínské aféry nám též pomohl dopis, který Hrachovský poslal děkanu Sixtovi do Kolína; ten je uložen v kronice farnosti Kolín na Římskokatolickém farním úřadě v Kolíně. Dalším zdrojem pro zpracování Hrachovského životopisu byl fond Vyznamenaných osob Vojenského historického archivu.

Dopisy, které Hrachovský psal Durychovi a Vašicovi a které jsou opět zajímavým svědectvím o jeho soukromých postojích, jsou uloženy v Památníku národního písemnictví, a to ve fondech Durych a Vašica. Životopis, který sepsal sám Hrachovský, je uložen v Diecézním archivu biskupství brněnského, a to ve fondu Biskupská konzistoř v Brně, karton 1514. Dopisy, které Hrachovský psal během řádové reformy generálnímu opatovi, jsou uloženy v ACG O.Praem v Římě, a to ve fondu Řádová reforma. Dopis Hrachovského A Chaloupkovi během války je uložen v MZA Brno, ve fondu C 142, MLS Jihlava, kart. 50.

Při sestavování bibliografie nám mimo jiné pomohl životopis Hrachovského při vstupu do kláštera v Nové Říši, který je uložen v MZA Brno, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, a elektronický portál JIB.

Při zpracovávání Hrachovského bibliografie jsme primárně prošli všechny jeho monografie, které jsou uloženy v knihovně kláštera v Nové Říši. Týká se to především sbírek promluv, které vydal. Monografie *Přelom náboženského přelomu na Hané, Význam tisku a Potřebujeme dobrého katolického tisku* byly k dispozici v MZK v Brně. Ostatní vydané monografie byly sudovány v NK v Praze. Při sestavování seznamu monografií jsme zjistili, že byla vydána ještě kniha *Soupis rukopisů, knih a článků z biblistiky*, která se však během války ztratila, a nebylo proto možné ji dohledat.

Při zpracování sborníků, na jejichž vydání se Hrachovský v různé míře podílel, jsme využili exempláře uložené v NK v Praze, ve Strahovské knihovně v Praze, v knihovně kláštera v Nové Říši a v knihovně KTF UK v Praze.

Při sestavování seznamu Hrachovského článků nám pomohly především jeho vlastní monografie *Soupis rukopisů knih a článků časopiseckých z filosofie*, *Soupis rukopisů knih a článků časopiseckých z dogmatiky* a *Soupis rukopisů knih a článků časopiseckých z morálky*. V těchto svých monografiích totiž autor uvádí všechny články, včetně názvů periodik a jmen autorů, které se týkají oblasti filosofie, dogmatiky a morálky, a to včetně svých vlastních.

Do periodik začal přispívat už během svého studia. Velká část potřebných periodik byla dostupná ve fondech Strahovské knihovny v Praze, v knihovně KTF UK v Praze, VKOL v Olomouci, NK Praha a Národního muzea v Praze.

Při mapování Hrachovského překladatelské činnosti nám pomohla knihovna KTF UK, která tyto překlady uchovává.

Pokud mohu závěrem shrnout a charakterizovat své zdroje, mohu konstatovat, že prameny přímé byly relativně dostatečné a v zásadě poskytly objektivní pohled na

zkoumaný problém. S jistou dávkou kritiky bylo třeba přistupovat k Hrachovskému životopisům, které měly sklon spíše problémy bagatelizovat než k nim přistupovat objektivně. S jistou dávkou opatrnosti bylo třeba vyhodnocovat novinové články, zejména ty, jež se týkaly „tzv. Kolínské aféry“, nicméně byly pro mne velmi cenným zdrojem.

2. Život Norberta Františka Hrachovského

2.1. Rodina a studium

František Hrachovský se narodil 11. září 1879 v Kněždubu (okr. Hodonín) a o dva dny později byl pokřtěn v místním kostele farářem Kajetánem Slámou. Kmotry se stali jeho strýc Josef Pavlica a jeho manželka Apolonie.³ Josef Pavlica tehdy působil v Hroznové Lhotě jako starosta a zároveň zastával funkci poslance zemského sněmu.⁴

Antonín Hrachovský, Františkův otec, byl domkářem v Kněždubu. Narodil se 10. června 1848 v Kněždubu a zemřel 11. prosince 1912 v Hroznové Lhotě. Pochovával ho jeho syn František, který v té době působil jako katecheta v Kolíně.⁵ Matka se za svobodna jmenovala Anna Petruchová a pocházela rovněž z Kněždubu, kde se narodila 3. května 1857.⁶ V době jejich sňatku sloužil Antonín Hrachovský u c. k. 3. pěšího pluku arcivévody Karla. Oddáni byli 22. října 1872 v Kněždubu. Anna byla v té době teprve šestnáctiletá, potřebovala tedy k sňatku vrchnoporučenské povolení, které jí bylo uděleno c. k. okresním soudem ve Strážnici dne 8. října 1872.⁷ Anna zemřela 19. dubna 1933 v Nové Říši na svalovou atrofii.⁸

František Hrachovský měl několik sourozenců. Starší bratr Josef se narodil 27. srpna 1876 v Kněždubu a zemřel na následky válečných útrap roku 1924 v Hroznové Lhotě, přičemž po sobě zanechal vdovu Antonii, rozenou Drábkovou, a tři děti.⁹

Františkova první sestra se jmenovala Mariana Hrachovská a narodila se 17. září 1881 v Hroznové Lhotě.¹⁰ Zemřela ve dvanácti letech na tuberkulózu, což rodinu nepochybně velmi zasáhlo.¹¹

Druhá sestra se jmenovala Rosalie Hrachovská a narodila se 30. ledna 1897 v Hroznové Lhotě¹² a brzy v rodině zaplnila prázdné místo, které zbylo po Marianě.¹³ Domníváme se, že mohla se svým bratrem Františkem pobývat při jeho působení v Kolíně, snad jako hospodyně, protože svou knihu *Promluv* z roku 1920 Hrachovský

³ Viz MZA, Rodní a křestní kniha obce Kněždub, 1867–1899, s. 83.

⁴ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Viz. Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

⁵ Viz MZA, Rodní a křestní kniha Kněždub, 1616–1866, s. 272.

⁶ Viz tamtéž, s. 355.

⁷ Viz MZA, Oddavní kniha obce Kněždub, 1867–1922, s. 21.

⁸ Viz Obecní úřad Hroznová Lhota, Matrika zemřelých po roce 1915, s. 111.

⁹ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Viz též Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

¹⁰ Viz MZA, Matrika pokřtěných farnosti Hroznová Lhota, 1850–1900, 2. kniha, s. 220.

¹¹ Viz VELEHRADSKÝ, František. Boj proti mocným. *Vlast* 1920, roč. 36, č. 6, 245–251, 297–301, 343–348, 385–390, 438–450, 497–505; zde s. 246.

¹² MZA, Matrika pokřtěných farnosti Hroznová Lhota, 1850–1900, 2. kniha, s. 376.

¹³ Viz VELEHRADSKÝ, František. Boj, s. 246.

dedikoval právě jí: „*V upomínku na společně prožitý nejbolestnější rok života v Kolíně 1913*“.¹⁴ Lze předpokládat, že s ním zřejmě odešla i do jeho dalšího působiště v Olomouci, kde se seznámila se svým budoucím manželem ing. Voseckým z Hodonína, kterého si vzala dne 4. června 1922. Její bratr František jí šel za svědka.¹⁵ V Olomouci poté působila jako učitelka a její manžel pracoval na železnici.

Rodina původně žila v Kněždubě, ale záhy po Františkově narození se přestěhovala do Hroznové Lhoty, kde si postavila dům č. p. 16, u něhož bylo malé hospodářství. Po třech letech se kvůli neúrodě rodina přestěhovala do Šaštína, kde Antonín Hrachovský pracoval na statku, který dodával mléko k císařskému dvoru ve Vídni.¹⁶ Zde František Hrachovský nejprve začal navštěvovat obecnou maďarskou školu, ale po roce přestoupil na obecnou státní školu, která sídlila na zámku a na které se vyučovalo slovensky. Když František obecnou školu vychodil, rodiče se přestěhovali do Čejkovic a poté zpět do Hroznové Lhoty, kde si zřídili obchod s mlékem.

Otec chtěl, aby jeho synové studovali, a tak oba poslal na gymnázium. Josef však ke studiu přistupoval bohémským způsobem, jak jeho otec sám připouštěl.¹⁷ František Hrachovský navštěvoval c. k. české gymnázium v Uherském Hradišti¹⁸ v letech 1892–1900. O jeho studiu se dochovalo jen málo informací. Víme, že byl osvobozen po celou dobu studia od povinných poplatků, a to od 24. března 1893. Bydlel u vdovy Emilie Seichdmanové v Poděbradské ulici č. 136. Jeho třídním učitelem byl Karel Kyzlink.¹⁹ Hrachovský patřil mezi průměrné studenty a na jeho vysvědčeních najdeme i zhoršenou známku z chování. Problémy mu ze začátku činila čeština, jak sám přiznával: „*Neznalost českého jazyka mi ponejprv obtíže činila.*“²⁰ Ve školním roce 1899/1900 se podrobil po osmi letech studia maturitní zkoušce, a to dne 26. června 1900. Znamky na maturitním vysvědčení měl František Hrachovský průměrné; stupeň výborný získal pouze z náboženství a filosofické propedeutiky.²¹

¹⁴ HRACHOVSKÝ, František. *Promluvy*. Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek, 1920.

¹⁵ Viz SOKA Olomouc, Kniha sezdáných, metropolitní fara u sv. Václava, 1922, svazek VII., list 46.

¹⁶ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Viz též Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

¹⁷ Viz VELEHRADSKÝ, František. *Boj*.

¹⁸ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Viz Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

¹⁹ Viz SOKA Uherské Hradiště, fond Reálné gymnázium Uherské Hradiště. Vysvědčení za školní rok 1894/1895

²⁰ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Viz Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

²¹ Viz Klášter premonstrátů Nová Říše, osobní složka Dr. Norberta Františka Hrachovského. Vysvědčení maturitní Františka Hrachovského.

Po maturitě začal František Hrachovský studovat na c. k. Fakultě teologické v Olomouci,²² na které byl zapsán v letech 1900–1901,²³ imatrikulován byl 8. října 1900.²⁴ Z jeho indexu vidíme, že studoval úspěšně a ze všech předmětů prospíval s prospěchem eminenter.²⁵ Pro jeho pečlivost si jej brzy oblíbil děkan i ostatní profesori. Ve třetím ročníku byl jmenován prefektem pro první ročník a měl mladým bohoslovcům pomáhat s rozpoznáváním povolání. To se však Františkovi nezamlouvalo, a tak požádal rektora semináře a arcibiskupa, aby byl této funkce zbaven. Po opakovaných žádostech se tak stalo, ale ztratil tím důvěru svých představených, a proto požádal o přestup do pražské arcidiecéze. Tento odchod se však jeho rodičům nezamlouval.²⁶ Martin C. Putna však jako důvod přechodu z Olomouce do Prahy uvádí, že patřil do reformistické skupiny spolu s I. Hlušíčkou, F. Odvalilem a O. Zlámalem.²⁷ Můžeme se tedy domnívat, že když po třech letech svého studia a formace přešel na fakultu do Prahy, uvažoval již zřejmě také o budoucím navazujícím doktorském studiu.

Poslední rok svého základního teologického studia dokončil František Hrachovský v Praze. Z jeho zdejšího studia víme, že předměty jako pastýřské bohosloví nebo Výklady čelných kapitol diecézních synod Pražské arcidiecéze mu přednášel prof. Dr. Pecháček, kanonické právo učil prof. Dr. Soldat a praktické předměty jako pedagogika, katechetika a praktické cvičení v katechizování zkoušel prof. Dr. Tippmann. Jeho spolužáky byli bohoslovci kněžského arcibiskupského semináře nebo řeholníci, z nichž mezi nejznámější patřil např. ThDr. Karel Farský.²⁸

Z období studia na teologické fakultě se datují i jeho první vydané promluvy a zamyšlení, která se pro něj stala i určitým zdrojem příjmu, jak o tom sám svědčí v dochované korespondenci.²⁹

²² Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Viz Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

²³ Viz ZA v Opavě pobočka Olomouc, fond Universita Olomouc II – bohoslovecká fakulta. Seznam zapsaných bohoslovců v roku 1900–1901.

²⁴ Viz Klášter premonstrátů Nová Říše, osobní složka Dr. Norberta Františka Hrachovského. Index studenta Františka Hrachovského na Olomoucké bohoslovecké fakultě.

²⁵ Viz tamtéž.

²⁶ Viz VELEHRADSKÝ, František. Boj, s. 298.

²⁷ Viz PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848-1918*. Vyd. 1. Praha: Torst, 1998, s. 342.

²⁸ Viz Archiv Univerzity Karlovy, fond Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy. Katalogy posluchačů teologické fakulty české Karlo-Ferdinandovy univerzity.

²⁹ Viz ZA v Opavě, pobočka Olomouc, fond Karel Dostál, kart. 5. Dopis Františka Hrachovského Karlu Dostálovi-Lutinovovi, ze dne 25. 2. 1904.

František Hrachovský přijal kněžské svěcení 29. června 1904 v Praze z rukou pražského arcibiskupa Lva Skrbenského.³⁰ Jeho svěcení rodiče přítomni nebyli. Na primici, kterou měl na Velehradě, kázal nám neznámý jezuita, který mu předpověděl těžký kněžský život.³¹ Po kněžském svěcení zastupoval necelé tři měsíce ve svém rodišti faráře, který odjel do lázní.³² Kázal zde po šest nedělí a lidé ho brzy začali označovat jako misionáře.³³

2.2. Doktorské studium a první kněžské působení

Po kněžském svěcení chtěl kardinál Skrbenský Hrachovského vyslat na studia do Vídně nebo do Říma,³⁴ doktorát z teologie však nakonec Hrachovský započal v Praze, kde jej v roce 1907 dokončil a promován byl 7. listopadu téhož roku.³⁵ Známe dopis Františka Hrachovského Josefu Vašicovi s prosbou, zda by mu půjčil některé knihy z fakultní knihovny, aby mohl začít psát svou doktorskou práci.³⁶ Ta nesla název „*O poměrech v Římě a o způsobu zachování jednoty víry za papeže Lva I. Velikého*“. Základní teze zněla, že Lev I., obránce a zachránce Říma, požíval v Římě velké autority, která byla základem, o nějž se opíralo papežovo panování (dominium). Tato autorita spočívala v řadě příčin – vzdálených a blízkých. Proti jednotě víry stály dogmatické omyly a různé nedostatky v církevní disciplíně. Nástrojem k zachování jednoty víry za Lva Velikého byly četné koncily.³⁷

V letech 1909–1913 studoval Hrachovský filosofii na univerzitě ve Vídni, kde také v tomto oboru získal absolutorium.³⁸ Kvůli údajnému antisemitismu měla být Hrachovskému znemožněna obhajoba disertace na filosofické fakultě v Praze tehdejším děkanem, Dr. Masarykem.³⁹ V roce 1912 se podrobil mimo jiné zkoušce pro aprobaci výuky náboženství pro střední školy s českým vyučovacím jazykem.⁴⁰

³⁰ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Potvrzení o svěcení od Lva kardinála Skrbenského (29. 6. 1904).

³¹ Viz VELEHRADSKÝ, František. Boj, s. 300.

³² Viz Památník národního písemnictví, fond Josef Vašica. Dopis Františka Hrachovského Josefu Vašicovi (27. 9. 1904).

³³ Viz tamtéž.

³⁴ Viz tamtéž.

³⁵ Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514. Vlastní životopis.

³⁶ Viz Památník národního písemnictví, fond Josef Vašica. Dopis Františka Hrachovského Josefu Vašicovi (27. 9. 1904).

³⁷ Viz Archiv Univerzity Karlovy v Praze. Obsah dizertační práce Františka Hrachovského.

³⁸ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Potvrzení o absolutoriu (31. 7. 1913).

³⁹ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Viz Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

⁴⁰ Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514. Vlastní životopis.

Během svých studií byl Hrachovský částečně činný i v duchovní správě, jak deklarují dochované jurisdikce a diecézní katalogy. Vystřídal poměrně mnoho míst, jednak z důvodu časového zaneprázdnění vlastním studiem, částečně však proto, že byl ustanovován jako faktický náhradník na uvolněná benefícia, než byla obsazena nastálo.⁴¹

Jeho prvním působištěm byl Schönficht (dnes zaniklá obec Smrkovec) u Kynžvartu.⁴² Duchovní správa zde byla poměrně obtížná, protože zde byly obce německé a obyvatelstvo hovořilo většinou výhradně místním nářečím.⁴³ K této farnosti patřilo dalších pět vesnic a dostávat se k nim v zimě bylo velmi náročné.⁴⁴ Na svém prvním působišti prožíval Hrachovský konflikty se svým nadřízeným, který ho nutil, aby mluvil nejdříve německy a pak česky. Mladý kaplan ovšem na toto upozornění nedbal.⁴⁵ Přesto se zde Hrachovský později stal administrátorem. Další informace o jeho působení v Schönfichtu se nepodařilo zjistit.⁴⁶

Od kardinála Skrbenského měl Hrachovský slíbeno, že v Schönfichtu nebude dlouho a jak jen to bude možné, půjde do Prahy, aby mohl naplno studovat.⁴⁷ Po příchodu do Prahy působil jako kaplan v kostele sv. Havla⁴⁸ a dále jako spirituál na koleji Arnošta z Pardubic,⁴⁹ kde nahradil P. Ladislava Kunteho;⁵⁰ zároveň pro nové místo obdržel zvláštní zpovědní jurisdikci⁵¹. V této době, zřejmě i z důvodu nedostatku finančních prostředků, pokračoval v psaní promluv a zamyšlení do časopisu *Nový život*.⁵²

⁴¹ Viz Diecézní archiv biskupství brněnského. Dopis arcibiskupské konzistoře v Praze biskupské konzistoři v Brně (7. 2. 1927).

⁴² Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení kaplanem farnosti Schönficht (5. 8. 1904).

⁴³ Viz Památník národního písemnictví, fond Josef Vašica. Dopis Františka Hrachovského Josefu Vašicovi (27. 9. 1904).

⁴⁴ Viz tamtéž.

⁴⁵ Viz VELEHRADSKÝ, František. Boj, s. 344.

⁴⁶ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení administrátorem farnosti Schönficht (28. 10. 1905).

⁴⁷ Viz Památník národního písemnictví, fond Josef Vašica. Dopis Františka Hrachovského Josefu Vašicovi ze dne 27. 9. 1904.

⁴⁸ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení kaplanem farního kostela sv. Havla v Praze (12. 11. 1906).

⁴⁹ Viz HRACHOVSKÝ, František. *Filosoficko-náboženské promluvy*. Olomouc: Knihovna Cyrilo-Methodějského tiskového spolku, 1920. Viz Předmluva.

⁵⁰ Viz tamtéž.

⁵¹ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Zpovědní jurisdikce pro kolej Arnošta z Pardubic (8. 3. 1906).

⁵² Viz ZA v Opavě, pobočka Olomouc, fond Karel Dostál, kart. 5. Průvodní list ke kázání Karlu Dostálovi Lutínovi (18. 2. 1907).

V Praze se však František Hrachovský necítil dobře, neboť pociťoval nátlak ze strany pražské arcibiskupské konzistoře, již byl označen za modernistu.⁵³ Požádal proto o odchod mimo město.

Po odchodu z Prahy byl ustanoven kaplanem v Račiněvsi u Roudnice⁵⁴ a za necelý rok se stal v této farnosti administrátorem.⁵⁵ Po necelých třech měsících byl opět ustanoven v téže farnosti kaplanem;⁵⁶ zřejmě na místo administrátora nastoupil někdo další. O jeho špatném působení nemůže být řeč, protože dostal pochvalný list od okrskového vikáře Josefa Trykara za vynikající službu pro podřípský lid.⁵⁷ V této době se u něj zřejmě poprvé projevuje jeho choroba, a proto požádal o přeložení;⁵⁸ zároveň byl z téhož důvodu zbaven vojenských povinností, které jako záložní jednorocní dobrovolník měl. Bylo mu vyhověno, a tak odešel do Veltrus, kde se stal administrátorem.⁵⁹ Odtud měl být po nějaké době přeložen do Prahy, jak mu to opět slíbil kardinál Skrbenský, ale nakonec byl povolán do Českého Brodu⁶⁰ jako výpomocný katecheta na měšťanských školách.⁶¹ Poté pět dní působil v Zásmukách, načež dostal dvouměsíční dovolenou, kterou strávil v Luhačovicích, ale zároveň byl veden jako kaplan v Týnci nad Sázavou. V srpnu 1909 byl ustanoven katechetou v Kolíně.⁶²

⁵³ Viz ZA v Opavě, pobočka Olomouc, fond Karel Dostál, kart. 5. Dopis Františka Hrachovského Karlu Dostálovi Lutínovovi (2. 2. 1907).

⁵⁴ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení kaplanem v Račiněvsi (16. 8. 1907).

⁵⁵ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení administrátorem v Račiněvsi (13. 5. 1908).

⁵⁶ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení kaplanem v Račiněvsi (1. 10. 1908).

⁵⁷ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Pochvalný list Františku Hrachovskému od okrskového vikáře Josefa Trykara (13. 3. 1908).

⁵⁸ Viz Diecézní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514. Vlastní životopis.

⁵⁹ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení administrátorem ve Veltrusích (21. 10. 1908).

⁶⁰ Pamětní kniha děkanství kolínského započatá r 1836. Opis dopisu Františka Hrachovského děkanu Sixtovi (15. 2. 1917).

⁶¹ MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Ustanovení katechetou v Českém Brodě (1. 5. 1909).

⁶² Viz Pamětní kniha děkanství kolínského započatá r. 1836. Opis dopisu Františka Hrachovského děkanu Sixtovi (15. 2. 1917).

2.3. Kolínská aféra

František Hrachovský se stal prozatímním katechetou v Kolíně 29. července 1909.⁶³ Mezi lety 1909–1913 vyučoval náboženství ve všech třídách smíšené obecné školy západního obvodu v Kolíně.⁶⁴ Činný byl i v jiných oblastech, např. při osvětě katolické mládeže nebo při duchovní službě v nemocnici,⁶⁵ za což obdržel pochvalný list.⁶⁶ Dne 4. října 1910 při připomínce narozenin císaře Františka Josefa I. pronesl Hrachovský slavnostní řeč.⁶⁷

V době svého působení v Kolíně byl Hrachovský členem tiskového družstva České strany křesťansko-sociální v Praze a krajským důvěrníkem této strany.⁶⁸ Poprvé na sebe v negativním slova smyslu kolínskou veřejnost upozornil, když na schůzi sociálních demokratů přišel se čtyřmi sty katolíky, čímž byla znemožněna volba jejich předsedy.⁶⁹

Jeho působení v Kolíně však nejvíce ovlivnila a v podstatě i ukončila tzv. kolínská aféra. Dne 7. března 1913 zmizela mladá dívka Marie Pavlíková z Hlízova, která sloužila u zámožné židovské rodiny Weissbergerů. Předpokládalo se, že skočila z mostu do Labe kvůli hádce se svým milencem Neumannem, který jí vyčítal předchozí známost.⁷⁰ Kolemjdoucí chodci totiž slyšeli kolem jedenácté hodiny večerní, že kdosi skočil z mostu do vody.⁷¹ V tisku se začal objevovat názor, že Marie Pavlíková měla s katechetou Hrachovským intimní poměr, protože s ním byla dne 13. září 1912 viděna na dovolené v Luhačovicích.⁷² Po čase ji údajně opustil a začal chodit s učitelkou Kašovou, které posílal milostné dopisy po školačce Doudové.⁷³ Školačka Doudová toto svědectví potvrdila ve své výpovědi.⁷⁴

⁶³ Viz SOKA Kolín. Kronika obecné školy smíšené západního obvodu v Kolíně 1909–1913.

⁶⁴ Viz tamtéž.

⁶⁵ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Pochvalný dopis Františku Hrachovskému od arcibiskupské konzistoře (20. 6. 1910).

⁶⁶ Viz tamtéž.

⁶⁷ Viz SOKA Kolín, fond Kronika obecné školy smíšené západního obvodu v Kolíně 1909–1913.

⁶⁸ Viz Povinnosti a práva křesťanského sociála, *Nový věk*, 1911, roč. 5, č. 11, s. 1.

⁶⁹ Viz VELEHRADSKÝ, František. Boj, s. 438.

⁷⁰ Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Výpověď Anny Bártíkové u c. k. okresního soudu Kolín (13. 3. 1913).

⁷¹ Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Výpověď Eduarda Jičínského u c. k. Okresního soudu Kolín (13. 3. 1913).

⁷² Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Výpověď Anny Mlčochové u c. k. okresního soudu Kolín (13. 3. 1913).

⁷³ Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Výpověď Marie Machaňové u c. k. okresního soudu Kolín (13. 3. 1913).

⁷⁴ Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Výpověď školačky Marie Doudové u c. k. okresního soudu Kolín (13. 3. 1913).

Zmizení dívky se zanedlouho začalo spojovat s rituální vraždou.⁷⁵ O den později se již začalo mluvit o tom, že případ je vymyšlený, protože se oběť stále nenašla, zároveň se začalo spekulovat o klerikální vraždě, kterou má na svědomí katecheta Hrachovský.⁷⁶ Za zmínku asi stojí výpověď Antonína Pavlíka, otce zmizelé Marie Pavlíkové: „*Naše dcera zmizela a nevíme, kde se zdržuje; bylo to děvče pobožné, přátelské a hodné, takže sebevražda nebo samovolné vzdálení se z domova jsou dle našeho pevného přesvědčení naprosto vyloučeny a máme podezření, že se s ní stalo něco trestného.*“⁷⁷

František Hrachovský na svou obranu začal psát do klerikálních listů. Psal například, že spojení jeho jména se zmizelou dívkou mají na svědomí svobodomyšlní židé, zejména rodina Weisbergerova a jejich dcera Ella.⁷⁸ V dalším čísle Hrachovský píše, že slečně Elle pomáhala jistá paní A. Mlčochová, která byla podporována evangelíky, a zpráva o přítomnosti Marie Pavlíkové v Luhačovicích v září 1912 pochází z jejich úst.⁷⁹

Časopis *Čas* uvádí, že se Hrachovský údajně při výuce náboženství zeptal dcery místního řezníka: „*Ještě nemají tu holku, snad ji u vás nerozsekali do salámů?*“ Tento výrok byl zjištěn školním inspektorem a byl předložen okresní školní radě.⁸⁰

Je třeba podotknout, že František Hrachovský zmizelou dívku Marii Pavlíkovou znal, protože vedl v Kolíně osvětu katolické mládeže, kam Marie Pavlíková také chodila. František Hrachovský s ní několikrát hovořil a půjčil jí některé své knihy.⁸¹

Proti Františku Hrachovskému se v Kolíně zvedla nenávistná kampaň. V *Čase* se psalo, že by starosta Kolína měl zakročit u školních úřadů, poněvadž se zjistilo, že si Dr. Hrachovský vodil děvčata ze školy do bytu za zábavou.⁸² Podobné obvinění bylo uveřejněno i v *Kolínských listech*, které psaly, že Hrachovský měl problémy s mladými dívkami a ženami v Českém Brodě⁸³ a ve Veltrusích.⁸⁴ *Kolínské listy* obvinily Františka Hrachovského z milostného styku s Marií Pavlíkovou, která skočila do Labe, protože s ním čekala dítě.⁸⁵ Její těhotenství však bylo vyloučeno soudní pitvou dne 6. dubna

⁷⁵ Viz Rituální vražda v Kolíně. *Čas*, 1913, roč. 27, č. 76, s. 7–8.

⁷⁶ Viz Afféra ne rituální, nýbrž klerikální. *Čas*, 1913, roč. 27, č. 77, s. 9.

⁷⁷ SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Výpověď Antonína Pavlíka u c. k. státního zastupitelství v Kutné Hoře (12. 3. 1913).

⁷⁸ Viz Morálka kolínských židů. *Čech*, 1913, roč. 38, č. 73, s. 9.

⁷⁹ Viz HRACHOVSKÝ, František. Kolínský případ. *Čech*, 1913, roč. 38, č. 76, s. 10.

⁸⁰ Viz Kolínský případ. *Čas*, 1913, roč. 27, č. 81, s. 9.

⁸¹ Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Dopis Františka Hrachovského Marii Pavlíkové s žádostí o vrácení knih.

⁸² Viz Kolínský případ, *Čas*, 1913, roč. 27, č. 85, s. 8.

⁸³ Viz Katecheta Hrachovský a ženy. *Kolínské listy*, 1913, roč. 14, č. 14, s. 4.

⁸⁴ Viz V dopise z Kolína. *Čas*, 1913, roč. 27, č. 86, s. 9.

⁸⁵ Viz Proutník Hrachovský. *Kolínské listy*, 1913, roč. 14, č. 11, s. 5.

1913.⁸⁶ František Hrachovský také přiznává v dopise c. k. okresnímu soudu ze dne 30. března 1913, že mu denně chodí dopisy, ve kterých mu pisatel vyhrožuje smrtí.⁸⁷ Šéfredaktor *Času* Dr. Herben otiskl údajné milostné dopisy, které Hrachovský psal Marii Pavlíkové.⁸⁸ O případu Marie Pavlíkové a Františka Hrachovského se psalo i v zahraničním tisku, a to v německém a rakouském.⁸⁹

Je třeba si uvědomit, že zmizení mladé dívky v Kolíně představovalo velmi citlivé téma. Kolín v té době bylo město s početnou židovskou komunitou. V březnu 1892 rozpoutal zdejší mladočeský list *Polaban* více než rok trvající antisemitskou kampaň, která dosáhla vrcholu obviněním z rituální vraždy v březnu a dubnu 1893. Tehdy se v Kolíně ztratila Marie Havlínová, služka manželů Brettlerových. Městem se okamžitě začala šířit pověst o rituální vraždě, kterou zdejší mladočeši – neformálně vedení zemským a říšským poslancem Josefem Šilem – opatrně přižívovali. Po nalezení mrtvoly dívky v Labi se situace vyhrotila a ve dnech 11. a 12. dubna 1893 probíhaly v Kolíně protižidovské demonstrace a výtržnosti takové síly, že k jejich potlačení muselo být povoláno vojsko.⁹⁰

Nebyl to však jediný soudní spor, který byl s Hrachovským veden. V té době Hrachovský označil mladou učitelku O. Knířovou za „nymfomanku“, a když nedokázal tuto informaci potvrdit, byl označen učitelkou O. Knířovou za „klepaře“. Učitelka se bránila soudní cestou a Hrachovský byl odsouzen k pokutě 100 Kč.⁹¹

Pravda však je, že orgány proti nenávistné kampani, která byla proti Františku Hrachovskému vedena, nijak nezasáhly. V klerikálním časopise *Čech* Hrachovský napsal, že děkuje všem, kteří za ním stojí, a tvrdě se ohrazuje proti nařčení, že by měl s Marií Pavlíkovou intimní poměr.⁹² Prohlásil též, že pisatelem jeho údajných milostných dopisů Marii Pavlíkové je A. Mlčochová, která se radí s židovským volnomyšlenkářským právníkem.⁹³ Ta ho později fyzicky napadla, kvůli čemuž byl

⁸⁶ Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře. Soudní pitva Marie Pavlíkové (6. 4. 1913).

⁸⁷ Viz SOA Praha, fond Krajský soud v Kutné Hoře, dopis Františka Hrachovského c. k. okresnímu soudu v Kolíně (30. 3. 1913).

⁸⁸ Viz Kolínský případ. *Čas*, 1913, roč. 27, č. 107, s. 10.

⁸⁹ Viz Kolínský případ. *Čas*, 1913, roč. 27, č. 86, s. 10.

⁹⁰ FRANKL, Michal. *Rituální vražda* (1999) [2015-10-22]. <http://www2.holocaust.cz/cz/resources/ros_chodes/2000/01/ritualni_vrazda>.

⁹¹ Viz Pater dr. Hrachovský před soudem. *Čas*, 1913, roč. 27, č. 176, s. 9.

⁹² Viz Z Kolína. *Čech*, 1913, roč. 38, č. 84, s. 5.

⁹³ Viz „Čas“ si pochutnal. *Čech*, 1913, roč. 38, č. 80, s. 7.

veden další soudní spor.⁹⁴ František Hrachovský byl v Kolíně vyšetřován disciplinárním školským úřadem, poté byl suspendován a z Kolína odešel.⁹⁵

Po suspenzi se František Hrachovský přestěhoval do Olomouce, kde působil jako tajemník Cyrilometodějského spolku se sídlem na Velehradě.⁹⁶ Soudní vyšetřování v Kolíně ohledně zmizelé dívky stále nebylo ukončeno, což Hrachovskému činilo problémy, proto žádal kardinála Lva Skrbenského, aby se pokusil vyšetření tohoto případu urychlit.⁹⁷ Toto soudní řízení pokračovalo i v dalších letech. Ještě 3. března 1914 píše Hrachovský koncipientovi Řehulkovi, že ho ministr spravedlnosti povolává jako svědka k vyšetření vraždy Marie Pavlíkové.⁹⁸ Dne 8. března 1914 bylo zmizení Marie Pavlíkové projednáváno u Krajského soudu v Kutné Hoře, kde je v seznamu obviněných uveden František Hrachovský, v pozdějších dokumentech se však tvrdí, že pachatel je neznámý.⁹⁹ Definitivně byl Hrachovský očištěn až za pět let a sám vzpomíná, že boj s úřady byl těžký. Promítlo se to totiž do jednání s vojenskými úřady, které ho kvůli kolínské aféře v roce 1916 odvolaly z místa záložního polního kuráta v Krakově.¹⁰⁰ Proti svému odvolání napsal protest, v němž se domáhal vysvětlení a satisfakce. Vojenské velitelství celou věc postoupilo státnímu zastupitelství v Opavě, které proti němu vypracovalo žalobu pro křivé svědectví ve věci zemřelé Marie Pavlíkové a pro urážku vojenských úřadů. Nakonec toto obvinění projednával Krajský soud v Olomouci.¹⁰¹ Po úspěšném ukončení sporu žádal vojenskou správu o finanční náhradu dle nařízení, které dovolovalo těm, kteří byli poškozeni vojenskými úřady, hlásit se o náhradu. Rovněž žádal ministerstvo kultu ve Vídni, aby získal rekurs proti rozhodnutí zemské školní rady v Praze. Jednání se protahovala, až přišel 28. říjen, kdy byl vyhlášen samostatný československý stát a centrální úřady včetně celé agendy padly.¹⁰²

Je třeba připomenout, že většina informací o tzv. „kolínské aféře“ pochází z novin a periodik, protože příslušný fond SOA v Praze není přístupný.

⁹⁴ Viz Ku případu dra. Hrachovského v Kolíně. *Národní listy*, 1913, 25. 9., roč. 53, č. 263, s. 4.

⁹⁵ Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514, dopis arcibiskupské konzistoře v Praze biskupské konzistoři v Brně ze dne 7. 2. 1927.

⁹⁶ Viz tamtéž, vlastní životopis.

⁹⁷ Viz SOA Praha, fond Krajský soud Kutná Hora, dopis Františka Hrachovského kardinálu Lvu Skrbenskému o vyšetření a rehabilitaci svého jména.

⁹⁸ Viz ZA v Opavě, pobočka Olomouc, fond Jaroslav Řehulka, kart. 1, dopis Františka Hrachovského koncipientovi Jaroslavu Řehulkovi (3. 3. 1915).

⁹⁹ Viz SOA Praha, fond Krajský soud Kutná Hora, seznam jmen obviněných.

¹⁰⁰ Viz ZA v Opavě pobočka Olomouc, fond Ladislav Zamykal, kart. 1, dopis Františka Hrachovského Ladislavu Zamykalovi (26. 11. 1915).

¹⁰¹ Viz VELEHRADSKÝ, František. *Boj*, s. 448.

¹⁰² Viz VELEHRADSKÝ, František. *Boj*, s. 497.

2.4. Duchovní působení v Olomouci

Do Olomouce odešel František Hrachovský dobrovolně na neplacenou dovolenou kvůli ukončení tzv. „kolínských afér“. V Olomouci působil jako tajemník Cyrilometodějského spolku, měl tedy za úkol kromě jiného přednášet, vést lidové misie a kázat. K tomu se váže dopis Františka Hrachovského archiváři Snopkovi, zda by vzal půlhodinovou přednášku na valném shromáždění Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.¹⁰³ Z období tohoto jeho působení například víme, že se jako tajemník Cyrilometodějského spolku účastnil veřejné debaty o školské problematice v Hradčanech u Dobroměřic, která sklídila u posluchačů velký úspěch.¹⁰⁴ Rovněž se jako zastánce lidové strany zúčastnil debaty na veřejné schůzi se socialisty ve Smržicích.¹⁰⁵ Hrachovský působením ve spolku, svými přednáškami na schůzích a kázáními při lidových misích uvedl ve známost své jméno po celé Moravě. Většinu času v této době trávil na cestách, což se podepsalo na jeho zdravotním stavu.¹⁰⁶

František Hrachovský se během svého působení v Olomouci rovněž věnoval psaní článků, které byly otiskovány v katolických časopisech tehdejší doby. Spolu s Karlem Dostálem-Lutinovem, Františkem Střížovským a Ladislavem Zamykalem vydával měsíčník *Archa*.¹⁰⁷ V té době Karel Dostál-Lutinov vydával některé časopisy Katolické moderny pro duchovenstvo.¹⁰⁸ František Hrachovský ho v jednom svém dopise žádal o uveřejnění svých článků v *Ječmínku* nebo v *Arše*, protože už nepublikoval ve *Vychovatelských listech*.¹⁰⁹

Za misionářskou činnost v olomoucké arcidiecézi¹¹⁰ byl František Hrachovský jmenován konzistorním radou arcidiecéze.¹¹¹ Hrachovského jméno je uváděno také v seznamu lidí, kteří patřili do Říšského poradního sboru katolické inteligence.¹¹² Byl

¹⁰³ Viz ZA v Opavě, pobočka Olomouc, fond Snopek, kart. 1, dopis Františka Hrachovského archiváři Snopkovi (23. 6. 1919).

¹⁰⁴ Viz Z Hradčan u Dobroměřic. *Hanácké listy* 1919, roč. 1, č. 7, s. 2.

¹⁰⁵ Viz Ze Smržic. *Našinec*, 1920, roč. 56, č. 79, s. 2.

¹⁰⁶ Viz VELEHRADSKÝ, František. *Boj*, s. 500.

¹⁰⁷ Viz *Archiv literární: prameny dějin české literatury katolické*. Olomouc: Družina literární a uměl., 1919–1922.

¹⁰⁸ *Muzeum, Nový život, Eva, Studentská hlídka, Vychovatelské listy, Archa, Meditace, ČKD, Nový obzor, Na hlubinu, Kazatelna, Ječmínek*.

¹⁰⁹ Viz ZA v Opavě, pobočka Olomouc, fond Karel Dostál, kart. 5, dopis Františka Hrachovského Karlu Dostálovi Lutínovovi (27. 9. 1916).

¹¹⁰ Viz Diecézní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514, vlastní životopis.

¹¹¹ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11, jmenování konzistorní radou (3. 4. 1921).

¹¹² Viz Katolická inteligence. *Hanácké listy* 1923, roč. 4, č. 43, s. 2.

velmi silným zastáncem unionistické otázky a účastnil se pouti a akademie slovanských katolických bohoslovců na Velehradě, kde měl také slavnou promluvu.¹¹³

Za svého působení v Olomouci se však Hrachovský dostal do konfliktu s úředníky arcibiskupské kurie, které se nebál nařknout z nekalých činů, čímž proti sobě vyvolal žalobu několika z nich. Dr. Hrachovský obvinil preláta Vyvlečku z arcibiskupské konzistoře ze závadných článků v časopise *Pozor* namířených proti arcibiskupovi, což se nesetkalo s úspěchem, proto byla uvalena preventivní cenzura na jeho vlastní články.¹¹⁴ Spor smírně ukončil až arcibiskup Stojan.

Hrachovský se rovněž chtěl účastnit eucharistického kongresu v Chicagu¹¹⁵, ale nebylo mu to umožněno, a proto si stěžoval ostatním kněžím, přičemž se zmiňoval, že se vzdá redaktorství v časopise *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*. Když to opravdu udělal, objevily se anonymní dopisy, aby byl ve své funkci ponechán. Bylo však zjištěno, že na místech, odkud dopisy přišly, nejsou známí jejich odesílatelé.¹¹⁶ Za Hrachovského odchodem mohly stát i finanční důvody. Za svou práci ve spolku měl sice slušný plat, celkem 30 000 Kč, přesto při oznámení své rezignace ironicky podotkl, že z tohoto působení nezbohatl, ale že si odnáší dluh 10 000 Kč.¹¹⁷

I v této době bylo proti Františku Hrachovskému vzneseno několik trestních oznámení, a to především kvůli jeho přednáškám na veřejných schůzích a kázáním, zpravidla s obviněním z rušení veřejného pořádku nebo za podněcování nenávisti proti vládě a republice.¹¹⁸ Můžeme se domnívat, že tato obvinění souvisejí se vznikem Československé církve husitské, proti které František Hrachovský právě ve svých kázáních brojil. Mimo jiné to ale mělo za následek další spor s vojenskými úřady. Roku 1928 byl zřejmě kvůli zmíněným trestním oznámením, která proti němu byla vznesena, degradován na vojína v záloze. Hrachovský reagoval podáním žádosti o vrácení hodnosti pod č. jednacím 1771/E28, které však nebylo vyhověno. V závěru roku 1929 byl propuštěn do výsluhy pod č. 254-I-1930.¹¹⁹

¹¹³ Viz Církevní zprávy. *Hanácké listy* 1924, roč. 5, č. 41, s. 2–3.

¹¹⁴ Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514, dopis arcibiskupské konzistoře v Olomouci biskupské konzistoři v Brně (17. 1. 1927).

¹¹⁵ 20.–24. června 1926.

¹¹⁶ Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514, dopis arcibiskupské konzistoře v Olomouci biskupské konzistoři v Brně (17. 1. 1927).

¹¹⁷ Viz tamtéž.

¹¹⁸ Viz ZA v Opavě, pobočka Olomouc, fond Trestní oznámení Dr. Františka Hrachovského, kart. 1, trestní oznámení proti Františku Hrachovskému.

¹¹⁹ Viz Vojenský historický archiv, kniha vyznamenaných. Viz Osobní spis Františka Hrachovského.

Ze všech těchto důvodů chtěl Hrachovský z olomoucké arcidiecéze odejít do diecéze brněnské. Přestup mu měl být umožněn, nicméně bylo doporučeno, aby nezastával žádné veřejné úřady a veřejně vystupoval pouze omezeně z důvodů své pověsti a povahy.¹²⁰ Pražská arcidiecéze, kde byl inkardinován, rovněž neměla námitky.¹²¹ Olomoucká konzistoř konstatovala, že Hrachovský se v konání kněžských povinností choval způsobem, který nikdy nezavdal ani v nejmenším příčiny k nějaké výtce od ordinariátu.¹²² V přípisu zaslaném arcibiskupské konsistoři v Praze projevila olomoucká arcibiskupská konzistoř naději, že se Dr. Hrachovský prací ve spolecích uklidní a „dobré věci prospěje“.¹²³

2.5. Nová Říše

Po problémech, které měl František Hrachovský za svého působení v Olomouci ve funkci tajemníka Cyrilometodějského spolku a kazatele, požádal o vstup do premonstrátského kláštera v Nové Říši. Své rozhodnutí odůvodnil slovy: „*Už dříve jsem toužil po vstupu do řeholního společenství, ale nešlo to. Celých 23 let jsem sloužil jako kněz ve farnostech a teď chci zdokonalovat sám sebe. Což jde jen v klášteře.*“¹²⁴ Již od počátku svých studií zamýšlel vstoupit k jezuitům, přičemž chtěl posléze působit buď na Velehradě, nebo na Hostýně.¹²⁵ Před vstupem do kláštera korespondoval¹²⁶ s opatem Hotovým¹²⁷, který si zároveň dopisoval s olomouckou konzistoří.¹²⁸ Dochoval se též doporučující dopis pražského arcibiskupa Kordače opatu Hotovému.¹²⁹

¹²⁰ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11, dopis Olomouckého arcibiskupa Leopolda Prečana brněnskému biskupovi Josefu Kupkovi (1. 4. 1927).

¹²¹ Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, dopis arcibiskupské konzistoře v Praze biskupské konzistoři v Brně (7. 2. 1927).

¹²² Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514, dopis arcibiskupské konzistoře v Olomouci biskupské konzistoři v Brně (17. 1. 1927).

¹²³ Viz Diecezní archiv biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514, dopis arcibiskupské konzistoře v Olomouci biskupské konzistoři v Brně (17. 1. 1927).

¹²⁴ MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11, viz Vlastní životopis – příloha k žádosti ke vstupu do Nové Říše.

¹²⁵ Viz Památník národního písemnictví, fond Josef Vašica. Dopis Františka Hrachovského Josefu Vašicovi (27. 9. 1904).

¹²⁶ Viz Klášter premonstrátů Nová Říše, osobní složka Dr. Norberta Františka Hrachovského, dopis Františka Hrachovského opatu Ferdinandu Hotovému (7. 4. 1927).

¹²⁷ Ferdinand Maria Antonín Hotový se narodil 5. ledna 1853 ve Vesci u Horní Slatiny. Do řádu vstoupil 28. srpna 1877, kněžské svěcení přijal 16. července 1880, od 2. srpna 1880 byl jmenován katechetou a kaplanem v Nové Říši, sakristianem, staral se rovněž o nemocné. Slavné sliby složil 11. září 1881. Od 8. října 1881 byl pověřen dozorem nad kuchyní. Od 26. února 1884–1889 byl farářem v Dlouhé Brtnici a od 17. září 1889–1900 ve Staré Říši. 18. července 1900–1905 byl převorem; novicmistrem, sklepmistrem, 1903 dozorcem kuchyně, infirmářem, inspektorem zahrad. V letech 1905–1906 byl farářem v Krasonicích, 1906–1913 farářem v Dlouhé Brtnici a po rezignaci opata Drápalíka byl 23. dubna 1913 jednomyslně zvolen opatem. 1. června 1913 byl benedikován brněnským biskupem Pavlem Huynem. Opatský úřad zastával za války, zastihl ho vznik samostatného československého státu i pozemková reforma. Ke konci života oslepl kvůli cukrovce, zemřel na zápal plic 1. května 1928.

Hrachovský před svým vstupem předběžně žádal opata, zda by mohl vzít do kláštera svou sedmdesátiletou nemocnou matku a starat se o ni.¹³⁰ Vzhledem k tehdejší praxi se můžeme domnívat, že se jednalo o dost odvážnou žádost. V jednom ze svých dopisů Hrachovský vzpomíná, že ještě před svým vstupem do kláštera navštívil Dr. Klementa Žúrka¹³¹ v Bílsku a rozmlouvali spolu o možnosti založit zde priorát.¹³²

Do noviciátu vstoupil František Hrachovský 8. června 1927, přičemž dostal řeholní jméno Norbert. Během noviciátu zastával funkci opatského sekretáře, neboť měl nejen doktorát z teologie, ale též velkou praxi s vedením kanceláře ze svého dřívějšího působiště. K povinnostem sekretáře opata patřilo také vyřizování korespondence, čímž Hrachovský získal přehled o finančních prostředcích opata a kláštera i o požadavcích řádu v době řádové reformy. V době jeho noviciátu opat Hotový zemřel a vedením kláštera byl pověřen převor Vavřinec Novotný¹³³, jemuž skládal 9. června své první sliby.¹³⁴

Mezi lety 1927–1933 měla být z podnětu papeže Pia XI. a Kongregace pro řeholníky provedena velká reforma řádu, jejímž hlavním úkolem bylo zkvalitnit zachovávání řehole. Opat Hotový proto nechal dopis generálního opata opsat a rozeslat všem členům kanonie se slavnými sliby. Veškerou tuto korespondenci vedl jako sekretář opata právě František Hrachovský.

¹²⁸ Viz MZA, fond E 58 Premonstrátů Nová Říše, kart. 544, č. 11, dopis arcibiskupské konzistoře v Praze Františku Hrachovskému (27. 6. 1927).

¹²⁹ Viz tamtéž, dopis arcibiskupa Františka Kordače opatu Ferd. Hotovému (19. 5. 1927).

¹³⁰ Viz Klášter premonstrátů Nová Říše, osobní složka Dr. Norberta Františka Hrachovského, dopis Františka Hrachovského opatu Ferdinandu Hotovému (2. 4. 1927).

¹³¹ Klement Maria Josef Žůrek se narodil 12. února 1874 v Žeranovicích. Kněžské svěcení přijal 5. července 1896, do řádu vstoupil 6. prosince 1910, v letech 1913–1914 byl provizorem, slavné sliby složil 8. prosince 1914. V letech 1916–1917 byl provizorem, od června do prosince 1918 převorem. Byl zakladatelem Sdružení venkovské omladiny na Moravě a vydavatel časopisu „*Naše omladina*“. Roku 1924 založil sociálně výchovný ústav v Bílsku u Litovle, kde přebýval. Působil jako misionář mezi Čechy na Volyni v Polsku a Rumunsku a jako exercitátor. Po skončení války působil v Nové Říši a od roku 1946 v Teplé a v Mariánských Lázních. Zemřel 10. dubna 1954. Byl pochován na Svatém Hostýně.

¹³² Viz Klášter premonstrátů Nová Říše, osobní složka Dr. Norberta Františka Hrachovského, dopis Františka Hrachovského opatu Ferdinandu Hotovému (7. 4. 1927).

¹³³ Vavřinec Jan Baptista Novotný se narodil 16. června 1873 v Milíkově. Do řádu vstoupil 24. září 1903 už jako kněz (vysvěcen 29. července 1900). Po skončení noviciátu zastával službu novoříšského kaplana. V roce 1906 přestoupil na Strahov, kde 20. října 1907 složil slavné sliby. 1. srpna 1917 se vrátil do Nové Říše a 6. prosince 1917 obnovil sliby pro novoříšskou kanonii. Od 3. prosince 1925 do roku 1942 byl převorem kanonie. Spolu s ostatními spolubratry byl 29. května 1942 zatčen gestapem, odvezen do Jihlavy, pak do Kounicových kolejí v Brně a nakonec do koncentračního tábora v Osvětimi, kde 27. ledna 1943 zemřel v plynové komoře.

¹³⁴ Viz CHVATÍK, Jan. *Nacistická perzekuce kláštera premonstrátů v Nové Říši*. Diplomová práce na historickém ústavu FF MU, Brno, 2003.

Proto po smrti opata Hotového¹³⁵ informuje Hrachovský generálního opata o průběhu přijetí řádové reformy v novoříšském klášteře a píše, že opat si přál její úspěšné provedení a měl snahu převést majetek kněží pod společnou správu a dát tím dobrý příklad novicům, ale narazil na tvrdý odpor ze strany většiny bratří, proto naplnění reformy ustrnulo na mrtvém bodě. Dodává, že mezi menšinu bratří¹³⁶, kteří chtějí řádovou reformou přijmout, patří i provizor Pavel Souček.¹³⁷ V jednom ze svých dalších dopisů generálnímu opatovi se František Hrachovský zmiňuje o částce, kterou měli vzít dva bratři bez vědomí převora. Tato informace se později potvrdila jako pravdivá.¹³⁸

Opatská volba nakonec proběhla 13. června 1928 a jako vítěz z ní vyšel Josef Kunka¹³⁹, kterého Hrachovský označoval v dopisech generálnímu opatovi jako člověka, který reformu nehodlá přijmout. V srpnu téhož roku Hrachovský znovu píše generálnímu opatovi a opět zmiňuje odcizené peníze zesnulého opata, přičemž dodává: „*Potvrzení Patera Josefa by znamenalo konec reformy a také zánik našeho kláštera.*“¹⁴⁰ Generální opat nakonec vzal zřejmě tyto dopisy na vědomí a po prošetření jmenoval novým opatem novoříšské kanonie Pavla Součka.¹⁴¹

Od roku 1929 působil Hrachovský v klášteře jako knihovník¹⁴² a podílel se též na poutních kázáních pro mládež,¹⁴³ i když vždy nebyl považován za vhodného

¹³⁵ 1. května 1928.

¹³⁶ Viz ACG O.Praem, dopis Norberta Hrachovského generálnímu opatu Gummaru Cretsovi (6. 5. 1928).

¹³⁷ Pavel Jan Baptista Souček se narodil 23. června 1877 v Nesovicích u Bučovic. Do řádu vstoupil 24. září 1903 už jako kněz (byl vysvěcen 28. července 1901). Od roku 1904 byl kaplanem v Nové Říši, v roce 1906 přestoupil na Strahov, kde 20. října 1907 složil slavné sliby. Po deseti letech se 1. srpna 1917 vrátil zpět do Nové Říše, kde 6. prosince 1917 obnovil slavné sliby. V letech 1917–1941 byl provizorem a od 3. prosince 1925 také podpřevorem. Po neplatné volbě Josefa Kunky v červenci 1928 byl 26. ledna 1929 Kongregací pro řeholníky jmenován novoříšským opatem. Benedikci přijal 7. dubna 1929 z rukou brněnského biskupa Josefa Kupky. I po svém jmenování dál zastával až do roku 1941 úřad provizora. Spolu s ostatními spolubratry byl 29. května 1942 zatčen gestapem, odvezen do Jihlavy, Kounicových kolejí v Brně a nakonec do koncentračního tábora v Osvětimi, kde 28. ledna 1943 zemřel.

¹³⁸ Viz NOVOTNÝ, Kamil. *Kláster premonstrátů v Nové Říši v 1. pol. 20. stol.* Diplomová práce na KTF UK v Praze, Praha, 2006.

¹³⁹ Josef František Kunka se narodil 16. srpna 1884 v Moravském Krumlově. Na kněze byl vysvěcen 18. července 1909, do řádu vstoupil 18. srpna téhož roku. Od roku 1910 působil jako katecheta na škole v Nové Říši. Slavné sliby složil 24. srpna 1913. Téhož roku se stal výpomocným duchovním ve Staré Říši, poté knihovníkem a klášterním archivářem. 1. ledna 1914 byl jmenován farářem v Krasonicích, od 1. srpna 1914 do 24. května 1915 byl polním kurátem u 14. domobranského pluku. Poté se vrátil zpět jako farář do Krasonic. V roce 1928 byl zvolen opatem, ale nebyl potvrzen, proto se vrátil do Krasonic. Zemřel 23. ledna 1965. Pohřben byl v Krasonicích.

¹⁴⁰ ACG O.Praem, dopis Norberta Hrachovského generálnímu opatu Gummaru Cretsovi (16. 8. 1928).

¹⁴¹ Viz NOVOTNÝ, Kamil. *Kláster premonstrátů v Nové Říši.*

¹⁴² Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11, protokol o předání knihovny z roku 1929.

¹⁴³ Viz tamtéž, žádost o poutní kázání Františka Hrachovského od Františka Janalíka opatu Pavlu Součkovi ze září 1930.

vychovatel mládeže, jak dokazuje dochovaný dopis, ve kterém jeho odesílatel odmítá k Hrachovskému poslat chlapce na exercicie.¹⁴⁴ Mezi léty 1928–1936 byl František Hrachovský literárně činný i v Nové Říši, kde v těchto letech vydával *Farní věstník*.¹⁴⁵

Po třech letech měl Hrachovský složit v Nové Říši slavné sliby. Můžeme se domnívat, že si získal svým jednáním v klášteře mezi bratřími nepřátele. Předpokládal, že mu složení slibů nebude umožněno, jednak kvůli předchozím událostem v jeho životě, jednak kvůli zdravotním problémům.¹⁴⁶ Proto žádal prezidentskou kancelář přes biskupství o již zmiňovaný důchod¹⁴⁷. Pražská arcidiecéze odmítla tuto žádost doporučit,¹⁴⁸ nicméně úředníci konzistoře¹⁴⁹ Hrachovskému doporučili podat žádost o vojenskou invalidní rentu.¹⁵⁰ Nakonec byl Hrachovský ke slavným slibům připuštěn a složil je 15. srpna 1931.¹⁵¹ Kromě slibové formule se zachovala i jeho závěť.¹⁵²

Jako konventuál pobýval František Hrachovský dále v klášteře v Nové Říši.¹⁵³ Je známo, že mnozí farníci chodívali pravidelně po nedělním požehnání do kláštera k Hrachovskému na duchovní besedy.¹⁵⁴ V klášteře mezi lety 1931–1940 zastával funkci novicmistra,¹⁵⁵ přičemž jako novicmistr vytvořil nový domácí řád pro novice a kleriky.¹⁵⁶ Na svého novicmistra vzpomíná ve svých pamětech Metoděj Vitula: „*Neustále něco psal a překládal ... Byl dlouhá léta novicmistrem a dobře vedl všechny novice. Škoda, že trpěl atrofií svalů, která ho stále pronásledovala ... Dokud mohl ještě chodit, kázal v kostele z převorské lavice. Jeho kázání byla vždy ostrá nejen po stránce státní, ale i světské a duchovní ... Když těžko chodil, šel vždycky podél stěny do chóru na modlení a ráno na celebrování. My jako novici jsme mu ministrovali. Běda, když spadl, museli ho všichni zvedat, protože byl těžký ...*“¹⁵⁷

¹⁴⁴ Viz tamtéž, dopis některému konventuálovi v Nové Říši (adresát nelze zjistit – pozn. aut.) (7. 3. 1935).

¹⁴⁵ Viz Klášter premonstrátů v Nové Říši, farní věstníky 1930–1936.

¹⁴⁶ MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11. Dopis Štěpána Rajdy opatu Pavlu Součkovi (19. 3. 1931).

¹⁴⁷ Viz tamtéž, dopis Františka Hrachovského prezidentské kanceláři (15. 1. 1931).

¹⁴⁸ Viz MZA, fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544, č. 11, dopis kancléře Opatrného Františku Hrachovskému (30. 1. 1931).

¹⁴⁹ Viz tamtéž, dopis arcibiskupské konzistoře v Praze Františku Hrachovskému (27. 6. 1927).

¹⁵⁰ Viz tamtéž dopis arcibiskupa Františka Kordače Františku Hrachovskému (19. 9. 1930).

¹⁵¹ Viz tamtéž, slibová formule.

¹⁵² Viz tamtéž, závěť Františka Hrachovského.

¹⁵³ Viz Klášter premonstrátů Nová Říše, osobní složka Dr. Norberta Františka Hrachovského. Potvrzení městyse Nové Říše o trvalém pobytu Františka Hrachovského.

¹⁵⁴ Viz Vzpomínka pí Jaroslavy Vítů, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Nová Říše 2005.

¹⁵⁵ Viz CHVATÍK, Jan. *Nacistická perzekuce*.

¹⁵⁶ Viz Klášter premonstrátů Nová Říše, domácí řád pro novice a kleriky.

¹⁵⁷ Viz Vzpomínka Metoděje Vituly, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Nová Říše 1999.

I po vstupu do kláštera neztratil František Hrachovský kontakt s lidmi, s nimiž se seznámil ještě v Olomouci. Dochoval se například jeho dopis profesorovi Oldřichu Svozilovi, ve kterém mu děkuje za přání k narozeninám. Píše, že se mu nemoc stále zhoršuje, že se setkal s Březinou, dále se zmiňuje o Masarykovi, který mu bránil, aby složil doktorát z filozofie a získal *titul mensae*, že byl na indexu ministerstva vyučování kvůli tomu, že byl antisemitou, a v závěru dodává, že o Masarykovi napsal pravdu, jeho otec byl žid v Hodoníně a nájemce na císařském dvoře.¹⁵⁸

František Hrachovský se také znal s Josefem Florianem a jeho rodinou ze Staré Říše, které sloužil dlouhou dobu jako zpovědník a duchovní rádce.¹⁵⁹ O jejich vzájemném vztahu se zmiňuje v dopise Jaroslavu Durychovi: „...že jsem nepřitelem Josefa Floriana je z důvodu, že jsem způsobil, že u něj v jeho kapli už neslouží mše. P. Vrána ... své rodině zakazuje chodit do kostela a hlavně zakazuje hrát svému synovi na varhany, když není zpívána mše, i když neslouží P. Milo Kalouda¹⁶⁰, kterého považuje za schizmatika a nutí rodinu, aby se s ním modlila z misálu v jeho kapli ... Drží se tedy Husova názoru bludného na kněze.“¹⁶¹

V září roku 1940 vstoupil do kláštera jako novic František Kříž¹⁶². Pocházel z Brna-Řečkovic. Po velkém premonstrátském kazateli přijal jméno Gerlach. Během prvního měsíce noviciátu se choval vzorně, byl snaživý a o vše se zajímal. Získal si důvěru Hrachovského, svého novicmistra, který si jej dokonce oblíbil. Ale po určitém čase se chování Františka Kříže změnilo a začal se stýkat s lidmi, kteří tíhnuli k Říši. Tohoto chování si Hrachovský všiml, začal na ně poukazovat a upozornil také na dikci v latinské četbě, která nasvědčovala, že Kříž už nějakou formaci v řeholním domě prošel, tedy svým představeným o svém předešlém životě lhal. Když byl svým novicmistrem a opatem dotázán, zda tomu tak je, zamknul se na pokoji a pouštěl k sobě pouze převora Novotného, ke kterému získal důvěru. Z tohoto důvodu byl také

¹⁵⁸ Viz ZA v Opavě pobočka Olomouc, fond Oldřich Svozil, kart. 3, dopis Františka Hrachovského profesorovi Oldřichu Svozilovi.

¹⁵⁹ Viz Památník národního písemnictví, fond Jaroslav Durych, dopis Františka Hrachovskému Jaroslavu Durychovi (9. 9. 1931).

¹⁶⁰ Milo František Kalouda se narodil 28. ledna 1886 v Šaraticích. Do řádu vstoupil 4. října 1907, na kněze byl vysvěcen 24. července 1910, slavné sliby složil 8. září 1911. Poté působil jako kaplan v Nové Říši, v letech 1913–1921 jako farář v Dlouhé Brtnici, v letech 1921–1952 byl farářem ve Staré Říši. Zemřel 14. července 1952, pochován byl v Šaraticích.

¹⁶¹ Památník národního písemnictví, fond Jaroslav Durych, dopis Františka Hrachovskému Jaroslavu Durychovi (9. 9. 1931).

¹⁶² Gerlach František Kříž se narodil 13. dubna 1920 v Brně – Řečkovicích, do řádu vstoupil 17. září 1940. Pro závažné přestupky byl propuštěn dne 22. ledna 1941. Měl hlavní podíl na zatčení řeholníků a na smrti pěti z nich v koncentračním táboře v Osvětimi. Byl ubit vězni v koncentračním táboře Buchenwald v roce 1943.

František Hrachovský na popud strahovského opata Metoděje Zavorala z funkce novicmistra uvolněn.¹⁶³ František Kříž byl nakonec z kláštera propuštěn, ale své styky s lidmi, kteří v Nové Říši sympatizovali s Němci, neukončil.

Po propuštění brojil František Kříž proti klášteru, a to zejména proti svému bývalému novicmistrovi, na něhož dne 27. září 1941 podal stížnost na biskupskou konzistoř v Brně:

„...Dovoluji si činiti veledůstojnou konzistoř pozornu na trestuhodné nepřístojnosti, páchané některými členy kanonie Praemonstrátů v Nové Říši. Nejde o žádný balast, nýbrž o věci tak vážného rázu, že by mohla činnost některých pánů z Nové Říše vážně snížit důstojnost celé církve. Zejména vdp. ThDr. Norbert Hrachovský se dopustil skutků, stíhaných světským trestním zákonem. Kromě toho šíří tento doktor bohosloví nebezpečná heretická učení. Jako bývalý novic kanonie vím, co se v klášteře páchalo a jako přesvědčený katolík a nacionální socialista nemohu k tomu mlčet. Byl jsem kanonií křivě nařčen a obžalován, vím tedy, proti komu se stavím. Píši veledůstojné konzistoři, ježto tak činiti pokládám za svou povinnost. Budu-li se snad – nedej to Bůh – muset obrátit na světské úřady, nemůže mi býti ze strany církve vytýkáno, že nečiním správně! Herese ThDra Hrachovského jsou opravdu velmi nebezpečné a jsou v úžasném rozporu s oficiálním učením sv. Církve. Svého postavení zneužívají někteří Praemonstráti k demagogii, která by mohla zájmy Církve poškoditi velmi citelně a přivodit nedozírné neblahé následky. Doufám, že veledůstojná konzistoř věc urychleně vyšetří a podá mi zprávu o tom, že se šetření ujala. Jinak – ježto mám na kanonii právní požadavky – uveřejním aféry novoříšské kanonie tiskem. S projevem hluboké úcty G. František Kříž, t. č. Brno-Řečkovice, Jiřího z Poděbrad 6 ...“¹⁶⁴

Opat Souček pouze poslal vysvětlení na konzistoř, ve kterém napsal, že Křížova obvinění z hereze jsou nepodložená a nepravdivá. Rovněž uvedl, že se jedná o osobu zločinné povahy a navíc prolhanou.

František Hrachovský psal dne 16. prosince 1940 dopis Adolfu Chaloupskému¹⁶⁵, který se v době protektorátu postavil proti novoříšskému klášteru:

„Váš dopis jsem obdržel, musím však prohlásit, že jsem nikomu neřekl, že Jste na mě poslal gestapo, protože až dodnes nebylo u mne a žádný Němec vůbec a žádný výslech nebyl ... Někdo sice na mě udal, že jsem řekl, že zde u nás byl Hitler a ukradl deku. To již byla blbost vyššího řádu, a jak svědci dokázali, nebylo na tom slova pravdy ... Klášter proti Vám nijak nevystupuje, ale vy fandíte Mátlovi, Nixovi a Koudelkové proti klášteru, ale s jejich věcí nemá klášter nic společného, to je věcí pojišťovny. Staré přísloví praví, že nemáme hledati pravdu v Němcích, proto já nechválím nikoho, který se utíká tam ... Přeji Vám vše dobré a zdravím Vás. Dr. Hrachovský.“¹⁶⁶

¹⁶³ Viz CHVATÍK, Jan. *Nacistická perzekuce*.

¹⁶⁴ Klášter premonstrátů Nová Říše. Dopis Františka Kříže brněnské biskupské konzistoři (27. 9. 1941).

¹⁶⁵ Adolf Chaloupský spolu s Vojtěchem Mátlem, Metodějem Nixem, Marií Koudelkovou a Františkem Křížem brojili proti klášteru.

¹⁶⁶ MZA Brno, fond C 142, MLS Jihlava, Ls 323/46, kart. 50 – Adolf Chaloupek, dopis Františka Hrachovského Adolfu Chaloupkovi.

František Hrachovský byl zatčen gestapem při přepadení kláštera dne 29. května 1942 a s ostatními spolubratry byl převezen k výslechu do Jihlavy. Po pěti dnech byl spolu s ostatními spolubratry z kláštera převezen do Kounicových kolejí v Brně.¹⁶⁷ Při zatčení chodil Hrachovský již těžko, velmi pomalu a za pomoci holí.¹⁶⁸ V Kounicových kolejích byl podroben výslechům a bydlel v cele č. 87.¹⁶⁹ Do koncentračního tábora v Osvětimi byl převezen dne 16. ledna 1943. Po příjezdu do Osvětimi byl už zcela vysílen a chodil jen s pomocí někoho druhého.¹⁷⁰ O pouhé dva dny později byl František Hrachovský usmrčen fenolovou injekcí. Zemřel v nedožitých 64 letech.¹⁷¹

2.6 Beatifikační proces

Při svém zvolení do funkce „piora de regimine“¹⁷² v roce 1993 na sebe vzal převor Bernard František Palka úkol uvést ve známost pětici svědků víry z Osvětimi. Za tímto účelem byl vytvořen medailonek těchto bratří, který byl rozeslán dalším kanoniím po celém světě.

Dne 23. října 2013 se konala kapitula novoříšské kanonie, která rozhodla o zahájení beatifikačního procesu se svědky víry umučenými v Osvětimi 1943. Hlavním postulátorem v procesu beatifikace byl generálním opatem jmenován Gabriel Wolf, O.Praem a vicepostulátorem opat Marian Rudolf Kosík, O.Praem. Ten pak na základě svolení novoříšské kapituly ve věci tohoto beatifikačního procesu připravil modlitbu k umučeným novoříšským bratrům a poslal ji ke schválení brněnskému biskupovi Mons. Vojtěchu Cikrlemu, který schválil ji i celý beatifikační proces. Dále bylo rozhodnuto, že proces bude veden pod názvem Pavel Souček a jeho druhové a vždy nejbližší neděli k 29. květnu se má konat mše sv., při níž na ně bude zvláště pamatováno. Financování beatifikačního procesu zajišťuje celý premonstrátský řád. V současné době probíhají výslechy žijících pamětníků a je rozšiřována úcta k těmto pěti novoříšským svědkům víry.

¹⁶⁷ Viz TYL, Heřman Josef. *Psancem*. Třebíč: ArcaJiMfa, 1995.

¹⁶⁸ Viz Klášter premonstrátů Nová Říše. Osobní vzpomínky Metoděje Vituly.

¹⁶⁹ Viz CHVATÍK, Jan. *Nacistická perzekuce*.

¹⁷⁰ Vzpomínka Gilberta Bednáře, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Louny, 1997.

¹⁷¹ Viz CHVATÍK, Jan. *Nacistická perzekuce*.

¹⁷² Převor s právy opata.

3. Literární díla Františka Hrachovského

Ve druhé kapitole chceme předložit kompletní soupis díla teologa, filosofa a překladatele Františka Hrachovského a to diachronní metodou. Kapitola 4.1 obsahuje kompletní monografii Františka Hrachovského. Kapitola 4.2 zahrnuje sborníky, u nichž se podílel na vydávání, redigoval je a sestavoval. Kapitola 4.3 se pokusí představit články, které psal do dobových periodik. Následující kapitola 4.4 představí překladatelskou činnost Františka Hrachovského.

3.1. Monografie

Se samostatnými monografiemi se u Františka Hrachovského setkáváme od roku 1916, kdy publikoval titul *Pramenná heuristika křesťanské filosofie a Potřebujeme dobrého katolického tisku*. V roce 1917 vyšel *Význam tisku – I. Řeč o tisku, II. Poučení o Cyrilometodějském spolku, zvláště o horlitelích jeho*. Dále v téže roce vydal *Soupis rukopisů knih a článků z křesťanské filosofie, Soupis rukopisů knih a prací časopiseckých z morálky a Soupis rukopisů knih a článků revuálních z dogmatiky*. V roce 1919 uveřejnil své *Příležitostné promluvy*. Roku 1920 vydal své *Filosoficko-náboženské promluvy a Promluvy Dra Františka Hrachovského*. V roce 1921 vyšly tiskem *Promluvy před šikem*. V roce 1923 se objevuje jeho dílo *Noetický problém v křesťanské filosofii, zvláště u sv. Tomáše Akvinského*. V roce 1927 vyšla další jeho díla *Blíže k Bohu – příležitostné promluvy při triduích a Náboženský přelom na Hané – práce a utrpení katolického kněze Františka Velehradského*. V následujících kapitolách představíme každou monografii samostatně.

3.1.1. *Pramenná heuristika křesťanské filosofie, 1916*

Dílo vydala Arcibiskupská knihtiskárna v Olomouci. Nepříliš rozsáhlá kniha má 80 stran. V úvodu knihy autor čtenáře seznamuje se založením Univerzity Karlo-Ferdinandovy v Praze a olomoucké teologické fakulty a dějinami semináře. Poté autor přehledně představuje filosofické rukopisy, které jsou uloženy v knihovnách na našem území, dále filosofická díla, která do roku vydání Hrachovského publikace vyšla tiskem, v závěru uvádí filosofické práce uveřejněné v časopisech. Dílo je velmi ceněné kvůli svému kompletnímu výčtu publikací o křesťanské filosofii a jejich dějinách.

3.1.2. *Potřebujeme dobrého katolického tisku, 1916*

Kniha vyšla nákladem Cyrilometodějského spolku v Olomouci a obsahuje proslov jezuitů Kolbeho na valné hromadě Cyrilometodějského spolku na Velehradě, dále výtah stanov a seznam členů předsednictva spolku. Proslov redigoval František Hrachovský.

3.1.3. *Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých křesťanské filosofie, 1917*

Kniha vyšla nákladem Cyrilometodějského tiskového spolku na Velehradě, má 125 stran a je rozdělena do třech částí. První část uvádí soupis tematických rukopisů objevených na našem území do roku 1917. Druhá část obsahuje kompletní seznam filosofických knih vydaných na Moravě a v Čechách v letech 1468–1848 a 1849–1917. Třetí část zahrnuje soupis filosofických prací v časopisech *Museum*, *Hlídka*, *Obzor*, *Nový život*, *Vychovatelské listy*, *ČKD*, *Archa*, *Vlast*, *Vychovatel*, *Aletheia*, *Meditace* a *Studentská hlídka*. U každé položky v soupisu článků v časopisech je uvedeno i jméno autora, ročník, číslo a rok vydání. Dílo je velmi ceněno pro svou komplexnost.

3.1.4. *Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých z morálky, 1917*

Kniha vyšla nákladem Cyrilometodějského tiskového spolku na Velehradě, má 90 stran a je rozdělena do třech částí. První část obsahuje soupis knihoven v Čechách a na Moravě, které mají ve svých sbírkách rukopisy a knihy s morálními tématy. Z českých knihoven zmiňuje následující instituce: Veřejná a univerzitní knihovna v Praze, Knihovna Metropolitní kapituly v Praze, Knihovna premonstrátů na Strahově, Archiv a knihovna Musea království českého v Praze a Knihovna Dra Bedřicha Lobkowicze na Praze 3. Na Moravě to byly následující instituce: Studentská knihovna v Olomouci, Knihovna a archiv metropolitní kapituly v Olomouci, Knihovna Benediktinů v Rajhradě, Arcibiskupská knihovna v Kroměříži, Knihovna knížete Dietrichsteina v Mikulově. Druhá část obsahuje soupis knih s tématy morální teologie vydaných na Moravě v letech 1486–1848 a 1849–1917, v Čechách to jsou obdobné publikace vydané v letech 1488–1848 a 1849–1917. Třetí část uvádí soupis prací s tématy morální teologie v časopisech *ČKD*, *Museum*, *Vlast*, *Aletheia*, *Meditace*, *Vychovatelské listy*, *Hlídka*, *Nový život*, *Obzor*, *Vychovatel* a *Studentská hlídka*. Kniha je opět velmi ceněna pro svou komplexnost.

3.1.5. *Soupis rukopisů, knih a článků revuálních z dogmatiky, 1917*

Kniha vyšla opět nákladem Cyrilometodějského tiskového spolku na Velehradě, má 141 stran a je rozdělena do třech částí. První část obsahuje soupis knihoven v Čechách a na Moravě, které mají ve svých sbírkách rukopisy a knihy s tématy dogmatické teologie. Z českých knihoven zmiňuje následující instituce: Veřejná a univerzitní knihovna v Praze, Knihovna Metropolitní kapituly v Praze, Knihovna premonstrátů na Strahově, Archiv a knihovna Musea království českého v Praze, Knihovna Dra Bedřicha Lobkowicze na Praze 3 a Majoritní knihovna hrabat Nostitz a Rhieneka v Praze. Na Moravě to byla Studentská knihovna v Olomouci, Knihovna a archiv Metropolitní kapituly v Olomouci, Knihovna Benediktinů v Rajhradě, Arcibiskupská knihovna v Kroměříži, Knihovna knížete Dietrichsteina v Mikulově. Druhá část uvádí soupis knih o dogmatické teologii vydaných na Moravě v letech 1486–1848 a 1849–1917, v Čechách to jsou tematicky obdobné knihy vydané rovněž v letech 1488–1848 a 1849–1917. Třetí část zahrnuje soupis dogmatických prací v časopisech *Museum*, *Vlast*, *Aletheia*, *Meditace*, *Vychovatelské listy*, *Hlídka*, *Nový obzor*, *ČKD*, *Nový život*, *Obzor*, *Vychovatel* a *Studentská hlídka*. I tento titul je velmi komplexní, proto je dodnes velmi oceňován.

3.1.6. *Soupis rukopisů, knih a článků z biblistiky, 1917*

Tato kniha měla vyjít ještě před knihou *Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých křesťanské filosofie*, ale kvůli zpoždění vyšla až v roce 1917. Během války se však celý náklad z neznámých důvodů ztratil. O vzniku této knihy víme z prologu monografie *Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých křesťanské filosofie*.

3.1.7. *Význam tisku, 1917*

Kniha vyšla nákladem Cyrilometodějského spolku v Olomouci a informuje o potřebě a podpoře Cyrilometodějského spolku.

3.1.8. *Příležitostné promluvy, 1919*

Kniha vyšla nákladem Cyrilometodějské tiskového spolku na Velehradě, má 192 stran a je rozdělena do šesti částí. V první části nalezneme promluvy o Božském srdci Páně, druhá část obsahuje dvě smírné promluvy, třetí část se věnuje promluvám při pobožnostech za mír, čtvrtá část obsahuje mariánské promluvy. Pátá část zahrnuje

promluvy při adoracích a poslední kapitola se věnuje promluvám proneseným na různých místech a k různým příležitostem.

3.1.9. *Filosoficko-náboženské promluvy, 1920*

Kniha vyšla opět nákladem Cyrilometodějského tiskového spolku na Velehradě a má 145 stran. Tyto promluvy pronesl sám autor v době, kdy byl pověřen duchovním vedením akademiků v Koleji Arnošta z Pardubic. Kniha obsahuje 21 promluv s následujícími tématy: O podstatě náboženství, O existenci Boží, O názorech na svět, O skepsi náboženské, Rozum víru předchází, O neznalosti Krista, Důkaz o Kristu v analýze života dnešního, Jaké stanovisko zaujímá svět ke Kristu, V Kristu je mír, O církvi Kristově a O vlastnostech života katolického.

3.1.10. *Promluvy Dra Františka Hrachovského, 1920*

Kniha promluv vyšla nákladem Cyrilometodějského tiskového spolku na Velehradě, má 131 stran a je rozdělena do třech částí. Zde obsažené promluvy byly rovněž proneseny autorem při různých příležitostech. První část nese název Duch světa – duch Kristův a obsahuje promluvy s tématy Život v duchu světa a v duchu Kristově, Rozum dle ducha moderního světa – dle Ducha Kristova, Hřích v duchu času – v duchu Kristově, Ctnost v duchu světa moderního – v duchu Kristově a Láska v duchu moderního světa – v duchu Kristově. Druhá část má název Zdrávas Královno; jednotlivé promluvy se věnují invokacím této mariánské modlitby. Třetí část obsahuje Promluvy při válečných příležitostech, které autor pronesl v průběhu let 1916 a 1917.

3.1.11. *Promluvy před šikem, 1921*

Tato kniha promluv vyšla nákladem ústředního Osvětového sboru Orel československý. Publikace má 36 stran a v jednotlivých promluvách se autor věnuje charakteristikám ideálních členů a členek katolické organizace Orel. Najdeme zde témata jako Ideálem Orla – člověk křesťan, úkoly Orla, jak vznikl Orel, proč jsem Orlem, dochvilnost, poslušnost, ukázněnost, sebezápor, statečnost, mírnost, zdvořilost, uhlazenost v obcování, bratrství v Orlu, poměr Orlů a Orlic k sobě, svornost, trpělivost, shovívavost, veselost, upřímnost, spravedlnost, soběstačnost, milosrdenství, soucitnost, přejícnost, pokora, přímost, uznalost, velkodušnost, obětavost, Orelská hrdost.

3.1.12. *Noetický problém v křesťanské filosofii, zvláště u sv. Tomáše Akvinského, 1923*

Knihu vydala Knihovna Cyrilometodějského tiskového spolku na Velehradě, má 79 stran a je rozdělena do třech oddílů o několika kapitolách. První díl s názvem Sensualismus zahrnuje kapitoly Pozitivismus Comteův, Psychologismus, Agnosticismus, Idealismus, Ontologismus, Traditionalismus, Ultrasupernaturalismus, Racionalismus. Druhý díl nese název Život a spisy sv. Tomáše Akvinského a obsahuje kapitoly Vznik poznání smyslného, Nauka Tomáše Akvinského o vzniku smyslového poznání, Poznání rozumové a Abstrakce. Třetí díl se jmenuje Kritika sensualismu a najdeme zde kapitoly Kritika pozitivismu, psychologismu, agnosticismu, idealismu, ontologismu, tradicionalismu, ultrasupernaturalismu a racionalismu.

3.1.13. *Bliže k Bohu – promluvy při triduších, 1927*

Knihu promluv vyšla nákladem autorových přátel, má 192 stran a je rozdělena na dva díly. První díl obsahuje promluvy s názvy Kristovo království, Království Krista věčného dobýváme modlitbou a ctností, Kristův triumf, Náhražky za Boží náboženství, Základem duch světa jest hřích, Základy křesťanské rodiny, Znak praktického křesťanství, Promluva k mužům, Promluva k Orlům, Srdce Ježíšovo, smiluj se nad námi a Dědictví otců zachovej nám, Pane. Druhý díl zahrnuje promluvy Náboženství přirozené a zjevené, Poznání Boha, Bůh ve své podstatě, Bůh je pravda, Církev dílo Boží, Boj o duši, Křesťanská výchova, Zbraň proti materialismu, Tábor katolický táborem kajících, Eucharistie – pramen síly, Účet z lidství, Idea Cyrilometodějská v náboženství.

3.1.14. *Náboženský přelom na Hané, práce a utrpení katolického kněze, 1927*

Knihu autor napsal pod pseudonymem František Velehradský a byla vydána nákladem autorových přátel. Má 64 stran a seznamuje nás s Hanou a jejím obyvatelstvem před a po válce. Popisuje též dění v některých zdejších obcích jako Týnec, Dubicko a Litovel. Vše je líčeno formou vyprávění ze života Dr. Františka Staneckého, který 13 let pracoval pro spolek a poté odešel do kláštera v jiné části Moravy. Příběh Dr. Františka Staneckého až nápadně připomíná život Františka Hrachovského, a tudíž můžeme tvrdit, že se jedná o knihu autobiografickou.

3.2. Redigování periodik

V této kapitole se budeme věnovat publikacím, které Hrachovský sestavoval, redigoval, spoluredigoval, podílel se na jejich vydávání a upravoval je. Kapitola 3.2.1. odkazuje na čtvrtletník *Meditace*, na jehož vydávání spolupracoval. Kapitola 3.2.2. obsahuje sborníky, na kterých spolupracoval v době svého působení v Olomouci.

3.2.1. *Meditace*

V čtvrtletníku *Meditace* František Hrachovský v letech 1908–1911 spolupracoval s Vilémem Bitnarem, Emilem Pacovským a Josefem Kratochvílem. Jednotlivé články a krátké obsahy uvedeme v kapitole 3.3.

3.2.2. Příspěvky v době působení v Olomouci – *Věstník MCM, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Stráž Moravy, Cyrilometodějský kalendář a Hostýnský poutník Cyrilometodějský*

V době svého působení v Olomouci na postu tajemníka Cyrilometodějského spolku vedl *Věstník Matice Cyrilometodějské* (dále MCM) a *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*, kam rovněž přispíval. Spolupodílel se též na vydávání sborníků *Stráž Moravy*, *Cyrilometodějský kalendář* a *Hostýnský poutník Cyrilometodějský*. V této kapitole se budeme věnovat všem jeho příspěvkům do těchto sborníků. Podílel se na sestavování periodik *Apoštolát*, *Cyrilometodějská rodina*, *Hostýnský poutník* a *Stráž Moravy*. V této kapitole se rovněž seznámíme s těmito periodiky podrobněji. Pro lepší orientaci použijeme diachronní metody.

3.2.2.1. *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, 1924–1925*

Vycházel nákladem MCM v Olomouci. Autorovy články v tomto periodiku se věnují téměř výhradně otázce unionismu. Dalšími příspěvky jsou povídky, příběhy a básně katolických autorů.

3.2.2.2. *Hostýnský poutník – jubilejní kalendář, 1925*

Tento jubilejní kalendář vyšel nákladem MCM v Olomouci. Zajímavé jsou zveřejněné fotografie ze stavby Stojanova, exercičního domu na Velehradě, dále vzpomínky na A. C. Stojana a pojednání o jeho životě. Kalendář dále obsahuje několik příběhů, zejména od Vlasty Javořické, Antonína Daňka a dalších autorů.

3.2.2.3. *Posel Apoštolátu* (příloha časopisu *Rodina a škola*), 1927

Tato příloha k časopisu *Rodina a škola* vyšla rovněž nákladem MCM. Titul obsahuje připomínky svatých během roku, informace ze schůzí MCM a zprávy o dění ve světě. Najdeme zde i praktické informace pro zemědělce, např. tabulku březosti domácích zvířat, a další praktické rady. Do *Posla apoštolátu* přispěli Ivan Janák, František Střížovský, Vlasta Javořická a další.

3.2.2.4. *Rodina – kalendář MCM*, 1927

Tento kalendář vyšel též nákladem MCM. Najdeme v něm mnoho praktických rad, tentokrát např. k výpočtu daní, ale i naučné části, např. pojednání o národní historii. Do kalendáře přispěl František Střížovský, Rudolf Šelep, Vlasta Javořická a další.

3.2.2.5. *Stráž Moravy, velký kalendář MCM*, 1922

Tento kalendář byl vydán rovněž nákladem MCM v Olomouci. Obsahuje oblíbené praktické rady, fotografie z různých katolických akcí a snímky poutních míst Moravy. Věnuje se též počátkům křesťanství v různých částech světa, uveřejňuje vzpomínky na významné osobnosti aj.

3.2.2.6. *Stráž Moravy, velký kalendář MCM*, 1923

Kalendář byl vydán opět nákladem MCM v Olomouci a obsahuje zajímavé fotografie z akcí pořádaných MCM. I zde najdeme množství praktických rad a několik částí obsahujících poučné a zábavné čtení.

3.2.2.7. *Stráž Moravy, velký kalendář MCM*, 1924

Kalendář byl vydán nákladem MCM v Olomouci. Tento ročník je zaměřen zejména na charitu - obsahuje totiž fotografie chudých a nemocných dětí s informacemi, jak jim je možno pomoci. I tento ročník obsahuje praktické rady pro hospodářství i zábavné a poučné povídky od známých autorů, jako byli Jiří Ptáček, Vlasta Javořická a další.

3.2.2.8. *Stráž Moravy, jubilejní kalendář MCM*, 1925

Kalendář byl vydán nákladem MCM v Olomouci a obsahuje opět zejména povídky, příběhy a básně od autorů, kteří přispívali již v předešlých číslech kalendářů. Zajímavostí je fotografická reportáž z pohřbu arcibiskupa Stojana, nechybí opět oblíbená praktická část.

3.2.2.9. Stráž Moravy, kalendář MCM, 1926

Kalendář byl vydán nákladem MCM v Olomouci a jeho obsah je podobný předešlým ročníkům: povídky, příběhy a básně od autorů, kteří přispívali již do předešlých čísel. Tento ročník je věnován zemědělské technice, kdy přináší obsáhlou část, v níž se novým strojům a jejich možnostem věnuje.

3.2.2.10. Stráž Moravy, kalendář MCM, 1927

Kalendář byl opět vydán nákladem MCM v Olomouci. Ani toto číslo se od předchozích prakticky neliší, neboť čtenáři již zřejmě očekávali své oblíbené informace. Nacházíme zde tedy opět nejružnější praktické rady pro hospodářství i literární dílka katolických autorů.

3.2.3. Farní věstník

Při vstupu do kláštera v Nové Říši začal Hrachovský vydávat *Farní věstník*, měsíčník, který vycházel v letech 1929–1935. Majitelem a vydavatelem byla Akce katolická v Nové Říši. Toto periodikum bylo určeno pro farnosti, ve kterých duchovní správu zajišťovali novoříšští premonstráti. Věstník byl zdarma a od počátku své existence měl finanční problémy, kvůli nimž v roce 1935 přestal František Hrachovský tento měsíčník vydávat. *Farní věstník* zpočátku pojednával o zajímavých tématech, ale ke konci už kvalita tohoto periodika klesala. V této kapitole se seznámíme blíže s jednotlivými ročníky. Při charakteristice použijeme metodu diachronní.

3.2.3.1. Farní věstník, 1929

Tento ročník se bohužel nedochoval.

3.2.3.2. Farní věstník, 1930

Tento ročník informoval například o pohybu obyvatelstva ve farnostech spravovaných novoříšskými premonstráty. Dále se zde objevují články na pokračování, které sloužily k prohloubení náboženského vzdělání farníků. V tomto ročníku byly věnovány dogmatickým tématům. Dále se zde objevují zprávy o schůzích a informace z farností.

3.2.3.3. Farní věstník, 1931

V tomto ročníku se opět objevují informace o farnících (narození, úmrtí, sňatky, apod.). Tento ročník je věnován misiím, a tak v každém čísle Věstníku najdeme informace o misiích a rady, jak mohou farníci misionářům pomoci. Na pokračování je

zde probírána encyklika *Casti connubii* papeže Pia XI. o křesťanském manželství. Nechybí ani informace o dění z jednotlivých farností, jako jsou exercicie pro mladé a duchovní obnovy.

3.2.3.5. Farní věstník, 1932

V tomto ročníku se opět objevují informace o farnících (narození, úmrtí, sňatky, apod.). Letošním klíčovým tématem je výklad mše sv. a úkony kněze. Opět nechybí informace o dění v jednotlivých farnostech

3.2.3.6. Farní věstník, 1933

V tomto ročníku se znovu objevují informace o farnících (narození, úmrtí, sňatky, apod.). Tento ročník pokračuje s tématem o mši sv., a dále nutnost aktivního života z víry. Samozřejmostí jsou rovněž informace o dění ve farnostech.

3.2.3.7. Farní věstník, 1934

V tomto ročníku se Hrachovský věnoval různým pseudonáboženským hnutím, jakým byl například spiritismus. Dále zde můžeme nalézt vzpomínky na arcibiskupa Stojana, zprávy o připravovaných duchovních cvičeních a program některých slavností. Nechybí ani informace o různých akcích ve farnostech.

3.2.3.8. Farní věstník, 1935

V tomto ročníku je hlavním tématem vztah katolíků a ateistů. Nechybí opět pravidelné informace o dění ve farnostech. V posledním čísle tohoto ročníku je informace, že v dalším roce kvůli finančním nákladům již věstník nebude vycházet.

3.3. Články v periodikách

František Hrachovský začal publikovat ještě jako bohoslovec své články v dobových křesťanských periodikách. Už v roce 1903 přispívá do časopisu *Museum* a své působení rozšiřuje i na časopisy *Eva*, *Nový život*, *Kazatel*, *Nový věk*, *Meditace*, *Studentská hlídka*, *Nový obzor*, *ČKD*, *Archa*, *Vychovatelské listy*, *Věstník MCM*, *Vlast*, *Na hlubinu*. Na svou obranu v tzv. „Kolínské aféře“ píše do klerikálního periodika *Čech*. Články rozdělíme na filosofické, morální, dogmatické, kázání a ostatní.

3.3.1. Filosofické práce v časopisech

Při třídění filosofických článků postupujeme z větší části dle rozdělení samotného autora, které uvedl ve své monografii *Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých křesťanské filosofie*. U každého článku uvedeme krátkou anotaci. Můžeme se domnívat, že filosofické příspěvky Františka Hrachovského nemají zpravidla větší význam ani jednotící téma. Články budeme třídit metodou diachronní.

3.3.1.1 Vznik moderní mystiky, *Museum*, 1903, roč. 37, s. 151–154

Autor v tomto článku seznamuje čtenáře s mystikou a dodává, že se s ní každý může setkat v moderní literatuře nebo umění, kde se objevuje u dramatiků, hudebníků nebo malířů. Abychom poznali vznik moderní mystiky, museli bychom projít cestu velkých -ismů, mezi něž autor počítá hlavně novoplatonismus, skepticismus nebo pozitivismus. Dále si stěžuje, že v dnešní době máme málo víry a to je příčinou falešného mysticismu. V závěru článku autor vyjadřuje názor, že v křesťanství můžeme nalézat jisté prvky mystiky a moderní filosofie, které se tím v negativním smyslu přibližují křesťanství.

3.3.1.2. Ze studia o vůli, *Museum*, 1903, roč. 37, s. 221–226

V tomto článku si autor klade otázku, proč i dnešní člověk přemýšlí o tématech těla a duše. Věda se v té době snažila objasňovat syntézu hmoty a ducha. Po dlouhém bádání se však objeví již dlouho známé řešení: člověk je ovlivněn dobrem a zlem stejně jako světlem a tmou, a úkolem výchovy a sebevýchovy je tedy povznést vůli. Autor se dále věnuje problému nové filosofie. Ta porušila kontinuitu s filosofií starou, ve které se vyvíjel jeden směr po druhém, a když některý již nerefletoval dostatečně problémy své doby, objevil se proud nový. Dále autor vyjadřuje názor, že k moderním přístupům bychom měli přistupovat s jistou rezervou, protože obsahují pozitivní pravdy, ale často se stává, že jsou ve službách myšlenek, které nejsou zcela jisté a průkazné.

3.3.1.3. Geniové lidstva, *Nový život*, 1904, roč. 9., s. 29–30

Autor uveřejňuje tento článek pod iniciálami F. H. Svou úvahu začíná myšlenkou o Tvůrci, který obdařil tvory a individua pestrými zvláštnostmi a odchylkami a dal jim také intelekt. Avšak tomuto stvoření – člověku může vládnout jen nekonečnost, člověk nikdy ne.¹⁷³ Proto se v dalších úvahách věnuje osobě Ježíše Krista, který tuto

¹⁷³ Viz Geniové lidstva, s. 29.

charakteristiku splňuje. Za zmínku stojí autorova poznámka, že genius není anděl a geniálnost nemusí být habitem trvalým, ale milostí přechodnou.¹⁷⁴

3.3.1.4. Masaryk o Čaadajevu, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 289–290¹⁷⁵

Autor reaguje na příspěvek prof. Masaryka o tomto autorovi, který v roce 1829 napsal, že po procestování Evropy zjistil, že Rusko je zemí bez kultury, které může spasit pouze katolicismus.¹⁷⁶ Autor článku dále pokračuje, že prof. Masaryk nazývá největším nepřítelem kultury katolicismus a s tímto názorem autor zásadně nesouhlasí. Na závěr Hrachovský vyzývá profesora Masaryka, aby výroky filosofa Čaadajeva vysvětlil a vzdal se svého protiklerikálního myšlení.

3.3.1.5. Masarykovo jubileum, *Meditace*, 1910, roč. 3., s. 385–390¹⁷⁷

V tomto článku se autor věnuje šedesátým narozeninám prof. Masaryka. Poukazuje v něm na články prof. Herbena, který uvádí, že Masaryk jako chudé dítě velmi těžce pracoval, aby si mohl zaplatit studia. Autor zde chce v článku uvést toto tvrzení na pravou míru, protože prof. Masaryk byl podporován kaplanem ze své rodné farnosti. Na závěr Hrachovský dodává, že prof. Masaryk je vysoce nadaný a geniální muž, ale jeho spíše popularizační metoda řešení problémů je spíše na škodu, proto je spíše básníkem a ne filozofem. Dále jej charakterizuje nikoli jako pozitivistu, ale idealistu, člověka s univerzálním talentem, který však není odborníkem na filosofii. „Není podle našeho názoru nevěrcem, ale pyšný jeho duch neumí se podříditi, poněvadž nezná žádné disciplíny.“¹⁷⁸ Nejvíce mu autor vytýká útoky proti katolické církvi, dodává však, že „v tajemství Boží Prozřetelnosti může i jeho práce přinést užitek dobré věci. Bůh zlo často obrací v dobro. Masaryk sám posuzuje vše *sub specie aeternitatis*, a proto, nemá-li zlý úmysl, mohla by i jeho činnost přinést hojného ovoce. Masaryk jest duch velmi prozíravý, proto doufáme, že sám jednou nahlédne, že církev katolická vykonala nesmírně mnoho pro kulturu, jakž Čaadajev tvrdí; a proto jest velmi nekulturní brojiti proti činiteli tak významnému. V jeho věku mají býti názory vyjasněny a vyrovnány.“¹⁷⁹ V závěru si však Hrachovský neodpustí poznámku, že činnost prof. Masaryka je pro naši mládež nebezpečná.

¹⁷⁴ Viz *Geniové lidstva*, s. 30.

¹⁷⁵ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁷⁶ Viz Masaryk o Čaadajevu, s. 289.

¹⁷⁷ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁷⁸ Masarykovo jubileum, s. 389.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 389–390.

3.3.1.6 Česká literatura filosofická, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 829¹⁸⁰

V tomto článku chce autor seznámit čtenáře s knihou Dr. Františka Krejčího *Psychologie myšlení*. Hrachovský se domnívá, že úroveň filosofie v Čechách poklesla a nacházíme dnes spíš autory, kteří se na filosofy jen hrají. Další knihou, se kterou autor čtenáře seznamuje, je titul *O souvislosti metafyziky náboženské s hypotézou evoluční* od A. K. Dobruského. Autor článku se domnívá, že titul patří k „neuniverzitní“ filosofii, a upozorňuje, že evoluční teorie je stále pouhou hypotézou, což je fakt, na který se zapomíná. Poslední kniha, na kterou autor článku odkazuje, je *Theorie Darwinova a ideje křesťanské*, kterou napsal rovněž A. K. Dobruský. Z obsahu knihy autor vyvozuje závěr, že kdyby Darwinova teorie byla pravdivá, pak by lidstvo bylo nekřesťanské.

3.3.1.7. Poměr politiky a náboženství, *Studentská hlídka*, 1911, roč. 3., s. 251–255

Autor ve svém článku poukazuje na fakt, že lidé nazývají politiku činností, která slouží k dobru lidstva, a jmenuje formy vlády v jednotlivých státech. V každém státě by však mělo mít určitou moc náboženství. Náboženství je nejvýznačnějším faktorem v sociálním životě, ale dle autora tento fakt lidstvo ještě nedoceniло. Dále pojednává o dvou názorech lidstva na svět: monistickém a dualistickém. Na dualismu by dle autorova názoru měla stát politika konzervativců a katolíků, protože se v něm nacházejí transcendentální prvky a uznává existenci osobního Boha.¹⁸¹

3.3.1.8. Svoboda a věda, *ČKD*, 1913, roč. 54, s. 46–53, 85–92, 218–226, 304–312, 368–374

V tomto článku autor vychází z teze, že od dob filosofa Herberta vidíme snahu vytlačit z filosofie zcela pojem Boha. V moderních filosofických spisech se objevuje jakýsi strach z Boha. Lidé snad vinou své pohodlnosti uznávají v myšlení individualismus a subjektivismus místo toho, aby hledali smysl života v náboženství. Dále Hrachovský uvádí, že svoboda a věda jsou pojmy, které k sobě neodmyslitelně patří, a byla by chyba je od sebe oddělovat. Dále své teze rozvíjí následovně: V dnešní době vládne chaos, který se nazývá neodborností. Tato neodbornost ovládá myšlení člověka do takové míry, že člověk zapomněl, co se myslí termínem svoboda. A svobodou pojmenoval jiné termíny a neuvědomil si, že svoboda není bohem před, kterým by padaly ohrady a není ani elixírem života. Svobodným člověkem můžeme

¹⁸⁰ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁸¹ Viz s. 254.

označit člověka, který není spoutána nějakými pouty. Člověku nenáleží tedy naprostá autonomie, jak si člověk někdy myslí.

V dalších odstavcích polemizuje autor opět s Masarykem, který víru přirovnává k nekritickému věření všemu, co autorita k věření předkládá; Hrachovský tento názor opravuje v tom smyslu, že víra je aktem rozumu, protože, jak bylo řečeno, víra je zároveň souhlas s pravdou. Předmětem víry je pravda věčná – Bůh.

Autor dále pokračuje v polemice s názorem, že dnes se stále více objevuje idea oddělení teologických fakult od univerzity, což se děje proto, že doba mění názor na lidské chápání a mnozí akademikové teologii jako vědu nepřijímají.

3.3.1.9. K dějinám křesťanské filosofie u nás, *Nový obzor*, 1913, roč. 3., s. 168–170, 243–296, 362–365.

Autor poukazuje v úvodu svého příspěvku na fakt, že počátky křesťanství jsou spjaty s filosofií, která má své počátky už u Aristotela. Dále se autor věnuje vzniku univerzit na našem území a jejich knihoven, u nichž uvádí vždy tematické rukopisy, které se v nich nacházejí. Autor chronologicky jmenuje autory, kteří vydali svá filosofická díla u nás, a neopomíná ani zmínit názvy článků vyšlé v časopisech. V závěru autor konstatuje, že zdejší činnost v rámci křesťanské filosofie není intenzivní, ale také ne taková, aby nebylo možno se s radostí ohlížet za vykonanou prací a nabýt sebedůvěry k další činnosti.

3.3.1.10. Noetický problém v křesťanské filosofii, *Vychovatelské listy*, 1915, roč. 15., s. 235–237

Autor se v tomto článku zabývá poznáním, které je důležité jak pro filosofii, tak pro život člověka. Tento problém poznání řešila také křesťanská filosofie, proto ji chce autor obšírněji vyložit. Autor vyzdvihuje smyslové poznání, které je důležité, abychom mohli nazírat nějaký hmotný předmět, a toto smyslové poznání je vyšší než hmota sama. Autor dále shrnuje postup poznání podle křesťanské filosofie, která říká, že na začátku je smyslové poznání, které následuje poznání rozumové. V závěru autor vyjadřuje přesvědčení, že přijde doba, která ocení důležitost křesťanské filosofie pro lidské myšlení.

3.3.1.11. Všeobecné zákony poznání, *Vychovatelské listy*, 1915, roč. 15., s. 286–288

Autor v úvodu všeobecné poznání definuje. Předmět se ve svém poznání nijak nemění. Každý poznatý předmět je zobrazen ideálně. Skutečný předmět se stává podmětem. Předměty poznáváme z vnějšku a podmětu samého. Vznik poznání se řídí těmito zákony:

- I. Poznání povstává obrazem předmětu v podmětu, jímž podmět se předmětu připodobňuje.
- II. Předmět je jev poznávajícím podmětu dle způsobu podmětu.
- III. Poznání je dokonalejší, čím nemateriálnější je poznávací podmět.
- IV. Poznání jako činnost je něčím aktivním, vzhledem na předmět je něčím pasivním.¹⁸²

3.3.1.12. Počátky křesťanské filosofie u nás, *Vychovatelské listy*, 1916, roč. 16., s. 65–70, 138–144, 202–207, 263–274, 331–337, 416–422, 383–394.

Autor toto obsáhlé pojednání o počátcích křesťanské filosofie u nás začíná obdobím před založením Karlovy univerzity. Poté pokračuje obdobím univerzity Karlo-Ferdinandovy a Olomouckou univerzitou a dějinami seminářů. Dále autor uvádí rukopisy zabývající se počátky filosofie u nás, a to od 15. do 18. století. Neopomene také vyjmenovat knihovny, které vlastní nejvíce filosofických děl z těchto období a sám podotýká, že „...v Čechách a na Moravě filosofie byla pěstována, a kdyby poměry v zemích byly jiné, pokojné, zajisté památek bylo by se dochovalo více.“¹⁸³ Na závěr autor uvádí ještě papežské encykliky, jejichž základ vychází z oblasti filosofie.

3.3.1.13. Potřeba filosofie na hlubině, *Na hlubině*, 1926, roč. 1, s. 92–94

Jako hlavní tezi tohoto článku autor staví tvrzení, že vnitřní život založený na nadpřirozené víře a prozářený Boží milostí se může nazývat hlubinou a dále že víra zjevená může rozšířit obzory lidského rozumu. Dále dodává, že na hlubinu našeho náboženského života bychom se stejně jako na moře měli vydávat s kompasem. Na závěr Hrachovský vybízí, aby byla mezi českou inteligencí vnesena křesťanská filosofie.

¹⁸² Viz Všeobecné zákony poznání, s. 288.

¹⁸³ Počátky křesťanské filosofie u nás, s. 265.

3.3.2. Morální práce v časopisech

Při třídění článků z morální teologie postupujeme dle rozdělení autora, které uvedl ve své monografii *Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých z morálky*. Ke každému článku uvedeme rovněž krátkou anotaci. Úhrnem můžeme konstatovat, že práce Františka Hrachovského ani v oboru morální teologie nejsou příliš originální a autor se nevěnuje nějakému jednotícímu tématu. Příspěvky mají též spíše kompilační a pedagogický ráz. Články třídíme pro lepší orientaci opět metodou diachronní.

3.3.2.1. Mystickým duším, *Nový život*, 1904, roč. 9, s. 40–41

Tento článek vyšel pod pseudonymem F. Harach, ale z knihy *Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých z morálky* víme, že autorem je Hrachovský. Autor píše, že duše člověka je každodenně nucena zakoušet utrpení, ale tato cesta je považována naprosto normální; pro ilustraci autor používá přirovnání k cestě pouští směrem k oáze. V závěru článku autor načrtává obraz příchodu Božího království, které nastane, až celé lidstvo bude šilet a bude objímat své nepřátele, kteří se snaží nás ubíjet a radují se z toho; z toho vyvozuje, že náš život v utrpení je Bohu nejmilejší.

3.3.2.2. Panis electorum, *Nový život*, 1904, roč. 9, s. 356–357

Tento článek opět je podepsán František Harach, proto předpokládáme, že skutečným autorem je opět Hrachovský. Autor v něm uvádí, že v našem vlastním životě vidíme, že nemůžeme vyměnit svůj vlastní život s druhým, protože člověk není jen tělo, ale je i kombinací ducha a hmoty nebo dobra a zla. Těmto různým druhům lidí pak podle autora připravil Bůh rozličný pokrm k posílení jejich duše, a to podle toho, jak jsou schopni jej vnímat.

3.3.2.3. Meditace o bolu, *Meditace*, 1908, roč. 1, s. 9–11¹⁸⁴

Autor se v tomto článku zamýšlí nad bolestí, která postihuje lidstvo od nepaměti a kvůli níž propadá často beznaději. Autor se pak zamýšlí nad úlohou bolesti v životě člověka nevěřícího: ta je pro něj uzavřenou zahradou, z níž není úniku, ale křesťanská duše z ní dokáže vytěžit vše pozitivní. V závěru autor čtenáře vybízí, aby se v každém věku z bolesti těšili, protože v ní se mohou připodobnit trpícímu Kristu.

¹⁸⁴ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

3.3.2.4. Meditace o velkém životě, *Meditace*, 1908, roč. 1, s. 168–170¹⁸⁵

V tomto článku autor rozděluje lidstvo do dvou skupin, a to na teisty a ateisty. Dodává však, že ne každý člověk je v tomto smyslu vyhraněný a může tak spadat do obou skupin. Dále Hrachovský svou meditaci rozvíjí dalšími obrazy: Bůh je náš otec, který bydlí v nedostižném světle, proto my lidé toužíme po příbytcích, v nichž žije a které nám sám připravil. Náš nebeský Otec nám dává „šaty strakaté“, které budí závist okolí, ale jsou důkazem Jeho lásky, protože On nás miluje jakožto pokorné, tiché a plačící; a kdo z nás mezi ně patří, tomu čest a sláva, protože „Bůh nás učinil jen o málo menšími než andělé“.¹⁸⁶

3.3.2.5. Meditace o duševním přátelství, *Meditace*, 1909, roč. 2, s. 355–357¹⁸⁷

V tomto článku autor připomíná, že jsme byli Otcem posláni do světa plného slz a trápení, aby nám anděl strážný pomohl se opět dostat zpět k němu. Dále uvažuje o tom, že netoužíme po závratných opojeních, ale toužíme se dostat k Otcí; k tomu by nám měl pomoci archanděl Rafael, který představuje předobraz skutečně čisté a přátelské duše. Na závěr autor dodává, že skutečné duševní přátelství je velmi vzácné, ale pokud se s ním člověk setká, obdrží velmi vzácný dar.

3.3.3. Dogmatické práce v časopisech

Při třídění článků z dogmatiky postupujeme znovu podle autorského rozdělení, které je uvedeno v monografii *Soupis rukopisů knih a článků revuálních z dogmatiky*. Ke každému článku uvedeme krátkou anotaci. Úhrnem lze konstatovat, že ani dogmatické práce Františka Hrachovského nejsou originální, mají spíše kompilační a pedagogický ráz a nemají ani jednotící téma. Články třídíme pro lepší přehlednost znovu diachronní metodou.

3.3.3.1. Náboženský podklad nové kultury polské, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 89–91, 184–188¹⁸⁸

Autor v úvodu tohoto článku vzpomíná Dr. Zdziechowského, proti jehož názorům se postavil vídeňský kritik Max Goldscheider, který zastával názor, že na západě už pominula doba, v níž se filosofie a ostatní myšlenkové proudy přetváří v politiku, zatímco v Polsku a Rusku ještě dnes přecházejí proudy filosofické v politické. V druhé

¹⁸⁵ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁸⁶ Viz Žl 8,6.

¹⁸⁷ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁸⁸ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

části se autor zaměřil přímo na Polsko a Poláky: považoval je za mesiánský národ, který má touhu patřit k Římu, protože polské myšlení i v době největšího nebezpečí je založen na mystice; z toho plyne, že podkladem polské kultury je katolické náboženství. V závěru článku autor vyjadřuje obavu, aby se v Polsku neobjevilo obdobné hnutí jako v českých dějinách husité; to by mělo za následek, že lidská duše dnes je u některých lidí prakticky ateistická.

3.3.3.2. Význam Vladimíra Solovjeva pro Unionismus, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 282–283¹⁸⁹

V tomto článku se autor věnuje ruskému géniovi Vladimíru Solovjevovi, který ve svých dvaceti letech napsal vědecké pojednání o krizi západní filozofie. Jeho základem byla Hegelova filozofie, která byla tehdy v Rusku moderní. Význam této osobnosti je dle Hrachovského obrovský, protože Solovjev chtěl v Rusku svým dílem vytvořit určitou protiváhu Tolstého, který náboženství ničil. V závěru autor vybízí čtenáře, že je třeba se seznámit s myšlenkami ruských velikanů, jakými byli právě Solovjev nebo Čaadajev.

3.3.3.3. Förstrové myšlenky o individualismu a autoritě, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 292–303, 379–381, 559–605, 807–814, 885–898¹⁹⁰

V první části svého referátu autor řeší otázky individualismu a náboženství. V celém pojednání vychází z knihy Fr. W. Förstera, který se domnívá, že individualismus není schopen vést lidské snažení a zdokonalování, na což přišel již Platon a Comte. Autor dále kritizuje moderní vědce, kteří posunují osobu Ježíše Krista spíše do oblasti mýtů, a domnívá se, že by tito myslitelé zřejmě rádi založili své vlastní náboženství. Ve třetí části se Hrachovský opět vrací k Försterovi a vyjadřuje naději, že dnešní společnost si snad již připustila, že individualismus není dostačující, protože není založen na ničem pevném. V závěru článku si autor klade otázku, zda není nevýhodou, že se této otázce ještě nikdo na tomto poli nezabýval, protože negativum dnešní doby dle jeho názoru tkví v individualismu.

3.3.3.4. Případ Ruvilleův, *Nový obzor*, 1912, roč. 2, s. 61–64, 112–115, 174–179, 272–274, 317–320.

Tento článek je možno zařadit k psychologickým studiím. Autor uvádí, že katolická církev vždy byla pevným základem pro další poznání; není proto možné vynášet soud nad katolickou církví stejně jako nad čímkoliv jiným, pokud nevíme nic o podstatě věci.

¹⁸⁹ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁹⁰ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

Dále se autor domnívá, že katolicismus nezávisí na protestantismu, proto snad věřící o protestantismu neví. Ke konci článku autor přiznává, že se se špatným stavem v katolicismu nikdy nesetkal, a tedy nemá potřebu odchýlit se od katolicismu k protestantismu, přičemž dodává, že katolicismus nám dopřává svátosti, které protestantismus nemá.

3.3.3.5. Učení se náboženství a víře, *Studentská hlídka*, 1912, roč. 4, s. 225–227

V tomto polemickém článku autor zdůrazňuje „ignoranci národa v otázkách náboženství a víry“. Na školách se náboženství učí čtrnáct let, ale přesto lidé zapomínají a náboženský život nevedou. Autor uvádí, že učení se náboženství nás může přivést k prvnímu bodu víry, a to k víře jako souhlasu rozumu s pravdami podávanými k věření, ale víru jako souhlas s pravdami zjevenými a k věření předloženými je třeba odlišovat od víry jako supernaturální ctnosti. Tato ctnost víry je milostí vlévající se do duše. V závěru článku se autor domnívá, že člověk může znát všechny pravdy zjevení, ale pokud není ve stavu milosti posvěcující a nemá-li tento dar od Boha, nemůžeme pak mluvit o supernaturálních ctnostech. Vhodnější by podle autora bylo učit se náboženství rozbořem prvků, na kterých stojí moderní duch času.

3.3.4. Kázání

V této kapitole se budeme věnovat kázáním Františka Hrachovského, která byla otištěna v periodiku *Kazatel*. Opět pro lepší orientaci vycházíme z diachronní metody.

3.3.4.1. II. neděle po velikonocích, *Kazatel*, 1908, roč. 6, č. 6, s. 279–282

Toto kázání bylo určeno akademické mládeži. Začíná známým citátem sv. Augustina, který říká, že naše srdce je nepokojné, dokud nespočine v Bohu. Ani my nenalezneme uspokojení v bohatství tohoto světa. Uspokojení nalezneme jen v Bohu, kterého musíme chápat tak, jak nás učí evangelia. Má být tedy pro nás Bohem živým, ne abstraktním. Katolické náboženství, uzavírá Hrachovský, je ve světě neoblíbené, protože lidé ze světa chápou náboženství jako formalismus a zapomínají právě na Boha živého.

3.3.4.2. Neděle XXII. po sv. Duchu, *Kazatel*, 1908, roč. 6, č. 10, s. 498–500

V tomto kázání vycházel Hrachovský z evangelia, které říká, že co je císařovo, má se dát císaři, a co je Boží, Bohu. Člověk dnes dá, co je císařovo, císaři, ale Bohu nikoli. Duše takového křesťana se bouří proti přikázáním Božím, ale i proti Bohu samému.

Autor v závěru dodává, že nemocí dnešní doby je pýcha, která nás odvádí od Boha a kvůli níž se i odcizujeme Ježíši Kristu.

3.3.5. Příspěvky v periodiku Nový věk

V této kapitole uvedeme ty příspěvky Františka Hrachovského, které publikoval v periodiku Nový věk. Články se věnují veřejným otázkám diskutovaným v katolické církvi a dění v Křesťansko-sociální straně. Jsou opět pro lepší orientaci zpracovány metodou diachronní.

3.3.5.1. O české theologické literatuře, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 19, s. 3

Autor článku poznamenává, že v české theologické literatuře chybí kvalitní kniha o mravouce a doufá, že toto prázdné místo zaplní kniha Dr. Vřešťála. Zmiňuje i další autory a pozitivně hodnotí některá katolická nakladatelství.

3.3.5.2. Volné myšlenky, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 19, s. 4

V tomto článku se autor věnuje problematice šíření publikací Volné myšlenky, proti nimž je třeba stavět kvalitní katolické materiály. Pozitivně hodnotí činnost moravských tiskových spolků, které se této činnosti úspěšně věnují.

3.3.5.3. Exercicie, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 19, s. 4

V tomto článku autor seznamuje čtenáře s knihou meditací dr. Antonína Ondrouška. Doporučuje ji, neboť ji považuje za vhodnou pro rozšiřování úvah o katolickém náboženství.

3.3.5.4. O nových úkolech církve, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 20, s. 6

V tomto článku autor ukazuje v negativním světle dva směry dnešní doby, kterými jsou hyperindividualismus a hyperdemokratismus. Ty musí církev překonávat, protože jen ona přináší lidem to nejlepší.

3.3.5.5. Konvertité v Americe, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 20, s. 6

Autor v tomto článku upozorňuje na stejnojmennou knihu, která vyšla v zámoří, a dodává, že nejzajímavější jsou v této publikaci seznamy lidí, kteří se vrátili zpět do církve a prokázali, že církev je skutečně nejlepší.

3.3.5.6. Sborník Mariánských družin, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 20, s. 6

Autor v tomto článku vítá sborník Mariánské družiny, který vznikl na podporu sjednocení katolictví a pravoslaví.

3.3.5.7. Knihovna Kazatele, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 20, s. 6

V tomto článku autor představuje novou ilustrovanou knihu katechety F. Jirásky, která poutavě ukazuje význam Desatera v praktickém životě.

3.3.5.8. Nové úkoly církve, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 22, s. 4

Autor v tomto článku upozorňuje, že koketování s komunismem, socialismem a evolucionismem může znamenat jak pro národ, tak pro lidstvo obecně myšlenkovou katastrofu.

3.3.5.9. Papež a řecký rítus, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 22, s. 4

Autor v tomto článku seznamuje čtenáře s promluvou Msgr. Respighiho o myšlence sjednocení latinského a východního ritu.

3.3.5.10. SS Cyril a Metoděj, *Nový věk*, 1908, roč. 1, č. 22, s. 5

V tomto článku autor pod zkratkou Dr. H. recenzuje novou knihu Dr. Františka Příkryla, který se v ní věnuje jednak cyrilometodějským ideám a popisuje misijní cesty sv. věrozvěstů.

3.3.5.11. Povinnosti a práva křesť. sociála, *Nový věk*, 1911, roč. 5, č. 10 a 11, s. 1–2

Tuto řeč autor pronesl v Kolíně 29. října 1911. Uvádí zde čtyři základní povinnosti křesťanského sociála: musí být věřící, číst křesťansko-sociální listy, v politice vystupovat jako křesťanský sociál a jako takový by se měl náležitě chovat nejen v Čechách, ale i na Moravě.

3.3.5.12. Směr kulturního boje v budoucnosti, *Nový věk*, 1911, roč. 5, č. 17 a 18, s. 2

Autor tuto řeč přednesl na veřejné schůzi ve Velimi 26. listopadu 1911. Zahájil ji vzpomínkou na protestantského myslitele Foerster, který říkal, že pravda bude vždy pošlapávána a ukřižována; z toho vyvodil, že kulturní boj oné doby je bojem protináboženským vůbec. Dále se věnoval tématům boje sekulárních států proti církvi a vytěšňování duchovenstva z politiky.

3.3.5.13. Křesťansko-sociální mládeži!, *Nový věk*, 1911, roč. 5, č. 24, s. 1

Řeč pronesená v kolínském Zálabí 19. prosince 1911 při zakládání sekce křesťansko-sociální mládeže. Té autor v úvodu poděkoval, že na sebe bere odvahu a hrdinství, aby mohla čelit urážkám od „neinteligence a nesvobodomyslných nadlidí“. Poté přítomné mladé lidi povzbudil k životu vycházejícímu z vysokých ideálů a dodal, že ideály však

potřebují všichni lidé, jinak by žili nesvobodný život; nejlepší ideou je dle Hrachovského idea náboženská a idea spravedlnosti.

3.3.5.14. Tři pracovníci, *Nový věk*, 1912, roč. 5, č. 60, s. 1

V tomto článku autor pojednává o třech pracovnících Křesťansko-sociální strany, a to A. C. Stojanovi, Janu Šrámkovi a nejmladším. Klementu Žůrkovi O.Praem ze Staré Říše. Na konci autor vyzývá Čechy, aby byli v této věci tak aktivní jako Moravané.

3.3.5.15. Má Machar pravdu, *Nový věk*, 1912, roč. 5, č. 61, s. 3

V tomto článku autor polemizuje s názorem, který uveřejnil Machar v *Čase*, že katolicismus oslabuje osobu člověka. Pokud by tomu tak bylo, pokračuje Hrachovský, pak by lidé byli oslabení a bojácní, ale svatohostýnské slavnosti ukazují něco jiného. Machar se tedy mylí.

3.3.5.16. Je intelligence národní, *Nový věk*, 1912, roč. 5, č. 62, s. 3

V tomto článku autor reaguje na slova mladých socialistů, kteří se po vítězství ve volbách označili za národ. S tímto tvrzením autor nesouhlasí a dodává, že člena intelektuální vrstvy národa netvoří studium na české vysoké škole nebo konzumace českého piva.

3.3.5.17. Kněžstvo v politice, *Nový věk*, 1912, roč. 6, č. 4, s. 2–3

V tomto článku autor pojednává o politické nejednotnosti kléru v Čechách i na Moravě.

3.3.5.18. Intelligence pokroková a katolická, *Nový věk*, 1912, roč. 6, č. 6, s. 3

V tomto článku autor klade důraz na ideu, že samostatné myšlení může způsobit zánik pokrokové „nemyslicí“ vrstvy a elity národa by byly kvalitnější.

3.3.5.19. Do bývalého kraje, *Nový věk*, 1912, roč. 6., č. 13, s. 7

Autor oznamuje ukončení svého působení v *Novém věku* i ve straně Křesťansko – sociální.

3.3.6. Příspěvky do *Archy*, *Věstníku MCM*, *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje*, *Vlasti*, *Evy* a *Hanáckých listů*

V této kapitole uvedeme příspěvky, které uveřejňoval František Hrachovský v *Arše*, *Evě*, *Věstníku MCM*, *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje*, v *Hanáckých listech* a ve *Vlasti*. Ke každému příspěvku uvedeme krátkou anotaci. Pro lepší orientaci články třídíme metodou diachronní.

3.3.6.1. Žena v budoucnosti, *Eva*, 1904, roč. 1, č. 1, s. 18–19

Tento příspěvek autor podepsal pseudonymem Fr. Harach. Autor zde uvažuje o základech skutečné krásy křesťanské ženy a na příkladu Polska ukazuje, že je formována zbožností a národním cítěním, což ženám umožňuje dobře vychovávat své děti. V závěru se zamýšlí nad faktem, že pokud v budoucnosti nebudou ženy křesťanské, pak bude tímto nedostatkem trpět i národ.

3.3.6.2. Katolické dítě patří do katolické školy, *Věstník MCM*, 1919, roč. 3, č. 1, s. 2

V tomto článku autor nabádá rodiče, aby se řídili přirozeným a božským zákonem a vychovávali své děti křesťanským způsobem. Dále autor rozvíjí tezi, že stát má školy zřizovat v souladu s vůlí rodičů, a polemizuje s názorem tehdejší vlády, že by neměla být dovolena náboženská škola. V závěru ještě jednou apeluje na rodiče, aby za katolickou školu bojovali.

3.3.6.3. Dnešní povinnosti katolíka v každé obci, *Věstník MCM*, 1919, roč.3, č.1, s. 4

Tento článek autor píše pod pseudonymem František Velehradský. Autor v něm upozorňuje, že v novém státě patrně dojde k odluce církve, a upozorňuje proto na tři povinnosti katolíka. První povinností je, aby se všichni přihlásili do konkrétních farních obcí, za druhé mají být jednotní a za třetí bojovat za katolickou školu. V závěru článku autor vybízí své čtenáře, aby volili lidovou stranu.

3.3.6.4. Dají nám v republice katolickou školu?, *Věstník MCM*, 1919, roč. 3, č. 2, s. 1-2

V tomto článku autor burcuje rodiče, aby se domáhali práva na katolickou školu pro své děti. Tento názor podkládá výroky prezidenta Masaryka, které aplikuje právě ve prospěch katolických škol, ve kterých spatřuje záruku ucelené a harmonické výchovy. V závěru autor nastiňuje ideál, kdy katolická škola spolu s katolickým učitelem budou pracovat ruku v ruce s knězem.

3.3.6.5. Ve prospěch našeho vysokoškolského studentstva, *Věstník MCM*, 1919, roč. 3, č. 3, s. 4

V tomto článku autor informuje o sjezdu studentstva v Olomouci; v tomto studentském hnutí vidí velký potenciál a sílu. V závěru vybízí k vydávání speciálního časopisu pro vysokoškolské studenty.

3.3.6.6. Papežství a národ český, *Věstník MCM*, 1919, roč. 3, č. 5, s. 2–3

V tomto článku autor odkazuje na stejnojmennou knihu B. Kočího, kde je papežství definováno jako přímo pocházející od Krista, což je dokazováno jednotlivými biblickými verši. Hrachovský však upozorňuje, že uváděné verše autor vytrhl z kontextu, což může v závěru papežství v očích českého národa škodit.

3.3.6.7. Světové názory, *Věstník MCM*, 1919, roč. 3, č. 8, s. 2–4

V tomto článku autor seznamuje čtenáře se zdroji křesťanských názorů. Jako první pramen uvádí osobní přesvědčení a fakt, že Bůh existuje. To je i pravdou víry, pravdou Zjevení. Druhým pramenem je vědomí a přesvědčení, že duše lidská je nesmrtelná. To není jen pravdou víry, ale i rozumu. Třetím pramenem je přesvědčení, že lidská vůle je svobodná. Čtvrtým pramenem je přesvědčení o zodpovědnosti a vyrovňavající spravedlnosti. Zodpovědnost plyne už ze svobodné vůle a autor dodává, že pokud spravedlnost není zde na světě, pak musí být po smrti. Názory moderní doby Hrachovský člení na křesťanské a nekřesťanské, přičemž nekřesťanský se někdy nazývá moderním. Na místo Boha je pak nastolen materialismus, evolucionismus a panteismus.

3.3.6.8. Jednota kulturní organizace, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 2. 3., s. 6–8

V tomto článku autor informuje o organizacích navázaných na MCM a jejich finančních potížích. Mezi tyto organizace patří sama MCM, Cyrilometodějský spolkový spolek a Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. Autor se přimlouvá za to, aby tyto organizace zůstaly jako samostatné pod společným vedením v Olomouci. Ještě dodává: „Nejsem stoupencem rozluky církve od státu, jak ji hlásá dr. Bartošek a oba profesori církevního práva v Praze, dr. Henner a dr. Hobza, kterého vážně nikdo nebere...“¹⁹¹ Dále autor uvádí, že církev má mít svou samosprávu a stát nemá mít vliv na jmenování biskupů jako v předešlém století.

¹⁹¹ Jednota kulturní organizace, s. 7.

3.3.6.9. Nepropracované názory Masarykovy o náboženství, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 4. a 5., s. 4–6

V tomto článku autor rozebírá proslov prezidenta Masaryka o náboženství, a to velmi podrobně, větu po větě. Ke konci článku jen konstatuje: „Za takovéto nejasné a nepřesné povídání nemá ani vláda bráti zodpovědnost. To jsou pěkně znějící věty bez všeho logického spojení nahozené, které na první pohled se líbí, ale při zkoumání bližším ukazují svoji neschopnost a neživotnost a tak nemá mluvit žádný státník...“¹⁹²

3.3.6.10. Školská otázka v republice, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 4–5, s. 10–11

Autor v tomto článku poukazuje na počínání vlády a prezidenta, která se týká otázky školství. Popisuje za tím účelem český školský systém a srovnává ho s německým. Ke konci článku se pak přimlouvá za svobodnou, katolickou a státem vydržovanou školu pro děti katolických rodičů.

3.3.6.11. Ejhle, pravý reformista, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 6-7, s. 6-8

Tento článek je reakcí na článek dr. Josefa Hofera, který proti Hrachovskému uveřejnil v časopise *Pozor*. V tomto článku Hrachovského obvinil ze zpronevěry peněz za intence v době jeho zastupování ve farnosti Starý Hrozenkov, což Hrachovský odmítá.

3.3.6.12. Čím se lišíme od československé církve?, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 8–9, s. 11–13

V tomto článku seznamuje autor čtenáře se třemi základními rozdíly mezi katolíky a nově vzniklou církví československou. Jsou jimi zpověď, celibát a sloužení mše svaté, Hrachovský však uvádí, že odlišností je mnohem více. Na konci autor dodává, že bychom se měli držet Písma sv. – všechno zkoumat a nejlepšího se přidržet.

3.3.6.13. Každý katolík má být členem Apoštolátu, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 10–11, s. 2

V tomto článku autor reaguje na dohodu čtyř spolků, které se domluvily na spolupráci. Jsou to MCM, Cyrilometodějský tiskový spolek, Ústředí apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a Apoštolát arcidiecéze Olomoucké. Účelem tohoto spojení budou misie na našem území, misie za hranicemi mezi Slovany v období míru, boj za svobodnou náboženskou školu a podpora katolického tisku. Společným časopisem těchto spolků bude *Věstník MCM*.

¹⁹² Nepropracované názory Masarykovy o náboženství, s. 8.

3.3.6.14. Kantorská moudrost, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 10–11, s. 2–3

V tomto článku autor reaguje na článek v *Českém učiteli*, č. 35. z 30. dubna 1920, kde jistý učitel tvrdí, že nemůže věřit v Boha, protože ten by nedopouštěl zlo, ale pouze dobro. Autor tuto větu převrací a domnívá se, že tento výrok mohl pronést pouze člověk, který je ve víře a v náboženství nedostatečně vzdělán. Tento názor pak připisuje i prezidentu Masarykovi, s ním ve zbylé části článku polemizuje.

3.3.6.15. Jak vzroste Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje?, *Věstník MCM*, 1920, roč. 4, č. 12, s. 2

Autor v tomto článku reaguje na články v *Našinci*, který uvedl, že arcibiskup Stojan potřebuje finanční prostředky k rozkvětu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, aby mohl plnit své poslání. Proto potřebuje nové členy, kteří se zapojí do nových sdružení, jež mají vzniknout v každé farnosti. V závěru autor vybízí, aby si čtenáři spolek zamilovali.

3.3.6.16. Statistika Apoštolátu v arcikněžství kroměřížském, *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*, 1924, roč. 15, č. 3–4, s. 80

V tomto článku autor seznamuje čtenáře se statistikou farností, ve kterých Apoštolát už vznikl, a jmenuje farnosti, které na založení teprve čekají.

3.3.6.17. Vnitřní život v odborech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*, 1925, roč. 16, č. 1, s. 18

V tomto článku autor referuje o odborech Apoštolátu, který působí už ve 304 farnostech a dle Hrachovského názoru by měl být jedinou a společnou náboženskou organizací českého lidu. V závěru uvádí seznam povinností členů Apoštolátu.

3.3.6.18. Boj proti mocným, *Vlast*, 1920, roč. 36, s. 245–251, 297–301, 343–348, 385–390, 438–450, 497–505

Autor v tomto článku, který podepsal pseudonymem Velehradský, popisuje svůj život od narození, mládí, studií, kněžského působení až po své působení ve funkci tajemníka Cyrilometodějského spolku. V článcích vystupuje jako František Krasovský. Tento článek je pro nás zdrojem informací o autorově životě.

3.3.6.19. Československá církev, *Hanácké listy*, 1920, roč. 1, č. 57, s. 1

Autor v tomto článku cituje dr. Farského, jenž tvrdí, že československá církev je sborem Páně, který vykládá Písmo v duchu Husově. S tím Hrachovský nesouhlasí a tvrdí, že československá církev je lidské dílo určené k zániku. Dodává, že duch českého národa je náboženský, a proto nikdy nebude patřit k lidskému dílu.

3.3.6.20. Okna – Aktivismus nejnovějším směrem, *Archa*, 1918, roč. 6, č.1–2, s. 187–189

Autor v tomto článku seznamuje čtenáře s novým směrem, který vznikl ve vyspělém Německu. Tento směr se jmenuje aktivismus a hlásá obrození světa duchem. Hrachovský se domnívá, že z toho lze usoudit, že za války jsou přehodnocovány pojmy a technika slaví triumf; autor doufá, že jí materialismus bude přemožen.

3.3.7. Recenze Františka Hrachovského na nové knihy

V této kapitole jsou uvedeny články, které vyšly v čtvrtletníku *Meditace*, na němž se František Hrachovský spolupodílel a přispíval do něj. V této kapitole se budeme věnovat Hrachovského recenzím nových knih s náboženskou tematikou. Články budeme třídit metodou diachronní.

3.3.7.1. Nová česká literatura bohoslovecká, *Meditace*, 1909, roč. 2., s. 503–506¹⁹³

V tomto svém článku autor odkazuje na literaturu, která je určena bohoslovcům ke studiu morálky. Jsou to následující knihy:

- a) Dr. Antonín Vřešťál – Katolická mravouka
- b) Dr. Antonín Vřešťál – Nejstarší mravoučná literatura česká až po dobu Tómy ze Štítného
- c) Klement Kuffner – Svatého Otce Řehoře Velikého kniha o správě pastýřské
- d) Dr. Stanislav Souček – Studie Štítnenské
- e) Dekret apoštolské stolice Římské o častém a denním Svatém Přijímání – z latiny přeložil Jakub Deml
- f) J. Lukáš – Rozmluva s Bohem
- g) P. J. Rybák, T. J. – Proti hnilobě mravní

3.3.7.2. Základní problémy Ruska. Kritický referát, *Meditace*, 1909, roč. 2, s. 701–707, 776–782, 840–847¹⁹⁴

V první části svého příspěvku autor tvrdí, že největším znalcem Ruska je Dr. Marian Zdziechowski, který problémy Ruska ztotožňuje s problémy Japonska. První problém Ruska vidí v nedostatečném osvojení si kultury západu, což v Rusku začalo již za vlády cara Petra Velikého, ale v úplnosti to nebylo realizováno; Rusko zůstalo na bázi ortodoxie. Ve druhé části autor zavrhuje teologický nacionalismus, který vede

¹⁹³ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁹⁴ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

k fanatismu. V poslední části svého příspěvku autor opět vychází z názorů Dr. Zdziechowského a domnívá se, že náboženství je harmonickou jednotou v lidské duši, která obohacuje svůj obzor náboženskými a vědeckými principy. Uvažuje rovněž, jak nastane sloučení církve katolické, protestantské a ortodoxní, což ilustruje Solovjevovou vizí o papeži Petru II. a antikristu prohlašujícím se za syna božího.

3.3.7.3. Nová literatura Cyrilometodějská a unionistická, *Meditace*, 1909, roč. 2, s.707–713¹⁹⁵

V tomto článku autor nabízí seznam hodnotné a podnětné literatury pro činnost církve v budoucích letech:

- a) Svatí Cyril a Method – Dr. František Přikryl
- b) Konstantin – Cyril a Methoděj, slovanští apoštolové – František Snopek
- c) Idea Cyrilo – Methodějská – Dr. František Grivec a Dr. Antonín Podlaha
- d) Výklad idey Cyrilo – Methodějské – Adolf Jašek
- e) Velehrad starobulharské knížecí sídlo v Adobě – Dr. Jan Nevěřil
- f) Popis Velehradských památností – Jan Vychodil
- g) Acta I. Conventus Velehradensis theologorum commercii studiorum inter okcidentem et orientem cupidorum – Dr. Antonín Stojan

¹⁹⁵ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

3.3.7.4. Z nové literatury unionistické, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 91–93, 668–669¹⁹⁶

V tomto článku autor uvádí nové knihy s tematikou unionismu:

- a) Vzhodno cerkveno vprašuje – Dr. Fran Grivec
- b) Záhorský směr – Dr. František Příkryl
- c) Hlaholské knihy obřadní a Zlomky Selcké – P. Josef Vajs
- d) Zeměpisný zlomek o zemích Slovanů v královské knihovně mnichovské z doby sv. Cyrila a Methoda – Dr. František Příkryl
- e) Apoštolát sv. Cyrila a Methoda – Dr. František Hrachovský (nenalezeno)
- f) Východní otázka církevní – Dr. František Grivec

3.3.7.5. Německá literatura ethická, theologická a filosofická, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 161–163, 416–419, 462–464¹⁹⁷

Etika je dle autora polem, na kterém se střetávají různé názory, proto upozorňuje na relevantní knihy v němčině:

- a) Die Grundfragen der Ethik – Dr. Michael Wittmann
- b) Religion und Ethos – C. Chr. Scherer
- c) Idealistische Sittenlehre und ihre Gründung auf Naturwissenschaft – P. C. Franze
- d) Lebensführung – F. W. Foerster
- e) Sexualethik und sexualpädagogik – F. W. Foerster
- f) Moderne Erziehung und geschlechtliche Sittlichkeit – F. Pulsen
- g) Die Ethik des heiligen Augustinus – J. Mausbach
- h) Eucken: Der Erneuerer des deutschen Idealismus – Th. Kappstein
- i) Rudolf Euckens. Philosophie und das Bildungsproblem – Dr. Otto Braun

V oblasti teologie upozorňuje Hrachovský na následující tituly:

- a) Zurück zur heiligen Kirche – Dr. Alber von Ruville
- b) Moderne Theologie und Kultur – Th. Kappstein
- c) Das innerliche Leben – Josef Tissot

Z oblasti filosofie Hrachovského zaujaly následující tituly:

- a) Die wichtigsten philosophischen Fachausdrücke in historischer Anordnung – Dr. Otto Willmann
- b) Lebensfragen – Dr. J. Klug

¹⁹⁶ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁹⁷ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

c) Katechismus der Zukunft – F. W. Lang

3.3.7.6. Česká katolická literatura vědecká, vzdělávací, *Meditace*, 1910, roč. 3., s. 295–305¹⁹⁸

V tomto článku se autor vyjadřuje o poptávce po českých katolických literaturách a jmenuje nové teologické knihy a jejich autory. Jsou to následující tituly:

- a) Papežští legáti – Dr. Frant. X. Kryštůfek
- b) Nalezla moderní theologie protestantská historického Ježíše? – Dr. R. Špaček
- c) Sapienti consiliis – Dr. Al. Soldát
- d) Biblické zprávy v různém světle – Prof. J. Sedláček
- e) Historiae philosophiae – Dr. J. Kachník
- f) Ethica socialis seu Sociologiae – Dr. J. Kachník
- g) Základy novověkého názoru životního od prof. Dra Františka Drtiny – Dr. Frant. Kordač
- h) Úkoly sociální politiky – Dr. František Reyl
- i) Exaktní vědy a náboženství – Dr. Frant. Nábělek
- j) Chronologie života Páně – František Fryč
- k) Posvátné umění – Dr. Ant. Podlaha
- l) Methodický výklad velikého katechismu katolického náboženství – Matěj Lhotský
- m) Kreslení v hodině náboženské – Ant. Zamazal
- n) O Betlemech – Karel Procházka
- o) Do města Davidova z města Eliščina – Dr. Jan Hejčl
- p) Bludy a lži v dějinách – Alois Hlavinka
- q) Po stopách Boží prozřetelnosti – Bedřich Jiríček
- r) Náboženství, mravnost, škola – Dr. Frant. Nábělek
- s) Legendy – P. Frant. Žák, T. J.
- t) Starý a nový zákon světový – Filip Šubrt

3.3.7.7. Z nové homiletiky, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 411–416¹⁹⁹

V tomto článku autor upozorňuje, že církev vykonává učitelský úřad, a proto se klade velký důraz na homiletiku. Odkazuje na časopisy, které se homiletikou zabývají:

¹⁹⁸ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

¹⁹⁹ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

Kazatel, Homiletické listy a Rádce duchovní. Dále uvádí díla autorů, která se věnují homiletice:

- a) Řeči nedělní a sváteční – Prof. Emanuel Žák
- b) Promluvy k studujícím vyšších tříd střední školy – Ant. Melka
- c) Život Panny Marie v obrazech – Jan Mottl
- d) Kázání nedělní – Jan Bělina
- e) Vyčist'te starý kvas – Frant. Jirásko
- f) Student v kostele, ve škole, na ulici, doma, ve společnosti a při zábavě – Jan Ježek

3.3.7.8. Z literatur Slovanských, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 662–665²⁰⁰

V tomto článku autor poukazuje na to, že v dnešní moderní době byly kromě literatury a filosofie v revue přinášeny i články z oboru sociologie a dodává, že i u nás se sociologii věnují někteří autoři jako dr. Kachník, dr. Reyl nebo doc. Šrámek. Více se však sociologii věnují Slovinci v čele s dr. Janem Ev. Krekem.²⁰¹

3.3.7.9. Velehradská akademie, *Meditace*, 1910, roč. 3, s. 666–667²⁰²

V tomto článku autor poukazuje na nezdar neoslavismu v úsilí spojit Slováky a ztotožňuje se s názorem poslance Šrámk, že spojit Slováky se může podařit jen na poli náboženském. O tuto unii se bude starat Akademie Velehradská, v níž budou učené lidi pracovat pro sblížení pravosláví a církve katolické. Z Čech byli zvoleni Dr. Podlaha, Dr. Kordač, opat Zavoral, jezuita Špaldák a Dr. Hrachovský. O Akademii Velehradskou by měl být zájem, protože jejím účelem je pěstovat a podporovat vědecké studium o východní církvi. V závěru autor čtenáře vybízí, aby pro ideu unionismu vzplanul nadšením a tak podal důkaz, že katolická církev je pěstitelkou kultury.

3.3.7.10. Confiteor spisovatele, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 53–56²⁰³

V tomto článku autor odkazuje na knihu Karla Klostermana *Snímky lidí a věcí* a poukazuje na spisovatelovo vyznání víry a jeho vztah k filosofii, který přerůstá do vztahu k Bohu. Ukazuje však i na Klostermanovy nedostatky, zejména naprosto nekřesťanský postoj k manželství, kdy připouští rozvod a manželství chápe jen jako civilní smlouvu. V závěru Hrachovský konstatuje, že na tomto příkladu je zřejmé, že

²⁰⁰ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²⁰¹ Z literatur Slovanských, s. 664–665.

²⁰² Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²⁰³ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

naše laická spisovatelská inteligence je nesmírně daleko ve znalosti katolické teologie za spisovatele v Německu, ve Francii, Itálii a v Polsku.

3.3.7.11. Životy svatých Pavla, Hilariona a Malcha, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 59²⁰⁴

V tomto článku autor představuje knihu sv. Jeronýma o poustevnících, kterou přeložil Antonín Stráž, vítá ji a doufá, že by podobné knihy mohly postupně naplnit naše knihovny.

3.3.7.12. V domě pravoslavného jáhna, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 61²⁰⁵

V tomto článku autor představuje román S. Jelpatjevskijeho *V domě pravoslavného jáhna*. Román pojednává o životě pravoslavného kněžstva, které je velmi nevzdělané a kvůli možnosti se ženit je zahlceno starostmi o rodinu. Autor tento román připodobňuje k Babičce B. Němcové, neboť ukazuje lidové zvyky a pověry. Román proto řadí pod ideu unionismu.

3.3.7.13. Kachníková *Ethica catholica generalis*, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 105²⁰⁶

Tento článek odkazuje na knihu dra Josefa Kachníka, který je pracovitým teologem tehdejší doby. Na tuto publikaci se odkazuje i v zahraničí, např. v Anglii, Belgii, Švýcarsku, Itálii a Španělsku. Odkazuje rovněž na tematickou literaturu z českého prostředí.

3.3.7.14. Rozjímání o životě a tajemství Páně dle sv. Ignáce, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 105–106²⁰⁷

Tuto knihu autor chválí, protože se domnívá, že je velký nedostatek rozjímavých knih pro řeholnice, protože většina podobných knih je napsána v němčině. Autor proto doufá, že takových knih brzy vyjde víc.

3.3.7.15. Protestantský modernismus, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 154–156²⁰⁸

Článek autora reaguje na informaci, že v Kolíně nad Rýnem pořádají protestantští modernisté přednášky pro inteligenci. Čtyři takové promluvy vyšly pod nadpisem *Die Religion im Leben der Gegenwart* od Karla Sella. Autor pak upozorňuje, že morálka vždy patřila k náboženství a není možné ji od něj oddělovat. Na závěr autor vyjadřuje myšlenku, že modernismus je dítětem protestantismu.

²⁰⁴ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²⁰⁵ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²⁰⁶ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²⁰⁷ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²⁰⁸ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

3.3.7.16. Rybákova Křesťanská askeze ve světle pravdy, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 156²⁰⁹

V tomto článku autor informuje o díle jezuita Josefa Rybáka, který považuje křesťanskou askezi za vítězství nad duchem světa. Kniha dále vysvětluje, co je modernismus, přičemž se její autor domnívá, že se nejedná o herezi, ale je to praktický život podle pokrokového náboženství. Dílo je věnováno opatu Zavoralovi.

3.3.7.17. Pelcovy chvílky, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 228, 483²¹⁰

V těchto dvou článcích informuje autor o Josefu Pelclovi, který v Praze vydává malé sešitky, které obsahují krátké příběhy pro pobavení. První číslo se jmenuje *O příkladu, který dal chudý světu*. Druhý díl nese titul *Jak jsem nabyt*. Třetí číslo má být dle autora líčením cesty po Švýcarsku a nese název *O obrázcích ze Švýcarska*. Čtvrtý díl se jmenuje *Moderní idealismus*. Je důkazem, že pokrok je tam, kde spěje celé lidstvo k dokonalosti. Číslo devět a deset nese název *Mravy a nemravové*. Moderní doba je ve svém nitru zkažená, touží po nové mravouce, ale přeje si, aby žádná morálka neexistovala.

3.3.7.18. Index a věda, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 229²¹¹

V tomto článku autor seznamuje čtenáře s knihou dr. Josefa Novotného, profesora bohosloví v Hradci Králové, která nese název *Index a věda*. Spis má delší úvod a čtyři díly. V první se mluví o knihách zakázaných, v druhém o podmíněčně zakázaných, následují knihy některým dovolené a knihy zakázané pod trestem. Hrachovský si ke konci stěžuje, že kniha by měla být určena i české inteligenci, která má zvláštní názory na tento index a na moc církve regulovat čtení věřících.

3.3.7.19. Ježíš Kristus vzorem a mistrem kněze, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 229–230²¹²

Tuto knihu autor představuje jako rozjímání pro kněze, kterou napsal ThDr. Josef Šebestián Pelczar a do češtiny přeložil Jan Mottl. Autor si stěžuje, že je u nás velmi málo knih rozjímání pro kněze a uvažuje o tom, že rozjímání v cizích jazycích nedají knězi tolik jako rozjímání v mateřském jazyce.

²⁰⁹ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹⁰ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹¹ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹² Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

3.3.7.20. Försterovo dílo *Autorität und Freiheit*, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 230²¹³

Hrachovský ve článku vyjadřuje svůj názor na kvalitu této knihy, u níž lituje, že ještě nebyla přeložena do češtiny, a vyzdvihuje autora Fr. W. Förstera, který dobře zná lidský život a jako pedagog má oči otevřeny ke každému lidskému utrpení. Dodává, že moderní filosofie utíká před bolestmi duše a problémy doby.

3.3.7.21. Unionismus, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 231–231, 673–674²¹⁴

V tomto článku chce autor poukázat na latinskou práci o unionismu. Kniha obsahuje fotografii všech účastníků a zprávy o celém průběhu sjezdu. V knize jsou uveřejněny stanovy Akademie Velehradské. Je také doporučováno, aby se všechno duchovenstvo stalo členy této Akademie.

3.3.7.22. Hrubíkova Pobožnost Křížové cesty, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 360²¹⁵

V tomto článku autor poukazuje na knihu, kterou sestavil Dr. František Hrubík. Tato kniha je ilustrována obrazy od akademického malíře Zikmunda Rudla.

3.3.7.23. Hejčlův cestopis *Ku svatyni Kananejské*, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 360²¹⁶

V tomto článku autor chce představit knihu od Dr. Jana Hejčla, která představuje odlišný úhel pohledu při vstupu do teologické problematiky.

3.3.7.24. *Die Moral in ihren Beziehungen zur Medicin und Hygiene*, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 470²¹⁷

V tomto článku autor představuje knihu, která pojednává o celibátu a manželství. Hrachovský ji oceňuje jako dobrého pomocníka pro zpovědníky i laiky. V závěru se autor domnívá, že církev by měla společnost v těchto oblastech vychovávat.

3.3.7.25. Spiritismus, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 484²¹⁸

V tomto článku chce autor představit spiritismus a knihy, které o něm vyšly. Zmiňuje například publikaci Dr. Josefa Novotného *Spiritismus zdokonalením křesťanství* a *Spiritismus* od Dr. Aloise Kudrnovského. Na konci článku autor poznamenává, že oba autoři nás informují o všem, co je třeba o spiritismu vědět.

²¹³ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹⁴ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹⁵ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹⁶ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹⁷ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²¹⁸ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

3.3.7.26. Förstrovo Jak žiti, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 485²¹⁹

Hrachovský se na začátku článku přiznává ke svým sympatiím k autorovi, a to i přesto, že Förster je protestant. Knihu samotnou považuje za velmi hodnotnou a domnívá se, že velmi ulehčuje život z víry.

3.3.7.27. Chamberlainovy Základy 19. století, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 486²²⁰

V tomto článku autor seznamuje s knihou *Základy 19. Století*, o níž se domnívá, že může čtenáře obohatit přehledem v oblasti kulturní činnosti lidstva.

3.3.7.28. Rau. Das Wesen des menschlichen Verstandes, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 487²²¹

Autor v tomto článku představuje knihu, která otevírá čtenářům pohled do světa vědeckého myšlení. V závěru autor článku odsuzuje univerzitní filosofii, protože v ní nenachází svobodu myšlení.

3.3.7.29. Nová apologie, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 671²²²

V tomto referátu autor poukazuje na to, že učitelé náboženství na středních školách mají velmi malý vliv na studující mládež. Tato učitelská práce se dotýká všech závažných bodů pro výuku středoškolské mládeže. Autor doporučuje v závěru tuto apologii všem středoškolským učitelům.

3.3.7.30. Nucený celibát, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 672²²³

Hrachovský na počátku tohoto článku odkazuje na množství publikací o tomto tématu. Sám autor tohoto článku za celibát bojuje a domnívá se, že má v církvi mnoho zastánců.

3.3.7.31. Karla čtvrtého vlastní životopis, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 679²²⁴

Hrachovský problematizuje většinu literatury o Karlu IV. konstatováním, že nevidí tuto dobu vlastním dobovým pohledem. Tato kniha podle něj ukazuje poměrně věrohodně obtíže doby panování tohoto vládce.

²¹⁹ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²⁰ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²¹ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²² Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²³ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²⁴ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

3.3.7.32. Svatého Václava hrob a ostatky, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 680²²⁵

Autor nám v tomto článku představuje práci Dr. Podlahy, která podává zprávu o hrobu sv. Václava. Tuto knihu autor hodnotí velmi pozitivně.

3.3.7.33. Z literatury duchovní, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 680, 774²²⁶

Tuto knihu Dr. Gabriela Pecháčka O.Cr. Hrachovský oceňuje, protože jsou zde uvedeny všechny relevantní dekrety s tématem pastorální teologie. Pecháčkova nauka o zpovědní je dle Hrachovského momentálně nejlepším dílem k tématu, kterému se nedá nic vytknout.

3.3.7.34. Časové úvahy, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 775²²⁷

V tomto článku uvádí autor vydané brožurky, které vyšly redakcí rektora Borromea P. Karla Keppla. První brožura nese název *Jan Sarkander*, vyšla k padesátému výročí jeho beatifikace a napsal ji Vilém Tihelka. Druhou brožurou je *Boj o Lourdy* od Františka Jirásky a řeší se zde stále ještě otázky zdejších zázraků. Třetí brožura od Dr. Fr. Reyla nese název *Obrana úcty Svatojánské* a pojednává o problematice sv. Jana Nepomuckého. Čtvrtá brožura od Filipa Jana Konečného se jmenuje *Mravní velikost Kristova – důkaz jeho Božství*, pátá brožura *Obrana školy katolické* od P. Františka Blatáka pojednává o škole, která by neměla být nástrojem politické moci. Šestá brožura nese název *Autorita a svoboda*, která je řečí prof. Mausbacha. Řeč obsahuje krásná vystižení moderních potřeb dnešní doby.

3.3.7.35. Česká literatura filosofická, *Meditace*, 1911, roč. 4, s. 829²²⁸

Tímto článkem seznamuje autor s knihou Františka Krejčího, která se jmenuje *Psychologie myšlení*. Myšlení v této knize není české, ale německé, poznamenává autor článku.

²²⁵ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²⁶ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²⁷ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

²²⁸ Tento článek patří i do kapitoly 3.2.1.

3.3.8. Články v klerikálních listech

V této kapitole uvádíme články, které psal Hrachovský na svou obranu v tzv. „Kolínské aféře“ do klerikálních listů. Články jsme rozdělili dle metody diachronní.

3.3.8.1. Morálka kolínských židů, *Čech*, 1913, roč. 38, č. 73, s. 9

V tomto svém článku, který autor poslal do *Čechu*, reaguje na situaci, že v Kolíně zmizela 7. března mladá dívka Marie Pavlíková, která byla služebnou u rodiny Weisbergrů. Dcera této židovské rodiny začala šířit po Kolíně informaci, že služebná M. Pavlíková skočila do vody z nešťastné lásky ke katechetovi Hrachovskému. Autor toto obvinění odmítá a vysvětluje, že dcera od Weisbergrů lže.

3.3.8.2. Kolínský případ, *Čech*, 1913, roč. 38, č. 76, s. 10

Autor zde opět reaguje na nařčení *Kolínských listů* a pomluvy, které šíří pí Mlčochová z Kolína, která tvrdí, že zmizelá Pavlíková se s katechetou tajně sešla v Luhačovicích v lázních. Autor píše, že je to vykonstruovaný proces zaměřený proti jeho osobě.

3.3.8.3. „Čas“ si pochutnal, *Čech*, 1913, roč. 38, č. 80, s. 5

V tomto článku píše na svou obranu, protože v *Čase* se objevila informace, že 18. března zmizel z Kolína. Autor vysvětluje, že jako rodák z Moravy jel jako každý svátek domů za svou nemocnou matkou.

3.3.8.4. Z Kolína, *Čech*, 1913, roč. 38, č. 84, s. 5

V tomto článku autor zmiňuje, že v poslední době o něm psaly veškeré protikřesťanské noviny, a děkuje všem, kteří se ho zastávají a zlehčují jeho obvinění.

3.4. Překladatelská činnost

František Hrachovský byl rovněž znám jako překladatel. Přeložil celkem tři díla jezuity Alfonse Rodrigueze. Za zmínku stojí, že svou překladatelskou činnost započal až v letech, kdy už byl konventuálem v klášteře v Nové Říši. V jednotlivých oddílech se s jeho překladatelskou činností seznámíme.

3.4.1. *Škola a praktického cvičení v ctnostech a křesťanské dokonalosti*, I. díl, 1928

Tato kniha byla vydána nákladem knihtiskárny Snaha v Hranicích; jejích 1025 stran je rozděleno do osmi kapitol. První kapitola má název O nutné účtě, touze a lásce po tom, co se odnáší k našemu duchovnímu pokroku a co nás k němu může přivést. Druhá

kapitola má název O dokonalosti obyčejných skutků, třetí kapitola nese název O dobrém a čistém úmyslu, který při svých pracích máme mít, čtvrtá kapitola se jmenuje O bratrské lásce a svornosti, pátá kapitola pojednává o modlitbě, šestá kapitola se jmenuje Jak žít v přítomnosti Boží, sedmá kapitola má název Jak zpytovat svědomí a poslední kapitola nese název O srovnalosti s vůlí Boží.

3.4.2. *Škola praktického cvičení v ctnostech a křesťanské dokonalosti, II. díl, 1929*

Druhý díl o přibližně stejném rozsahu tematicky navazuje na díl předešlý. Vydalo jej nakladatelství Snaha a je rozdělen opět do osmi kapitol, které nesou název O umrtvování, O mírnosti a mlčenlivosti, O pokoře, O pokušení, O nezřízené lásce k příbuzným, O zármutku a radosti a O svatém přijímání a nejsvětější oběti mše sv.

3.4.3. *Škola praktického cvičení v ctnostech a křesťanské dokonalosti, III. díl, 1936*

Třetí díl vydala opět knihtiskárna Snaha. Kniha má 780 stran a osm kapitol. Kapitoly nesou názvy O cíli a účelu Tovaryšstva Ježíšova a o některých všeobecných a užitečných prostředcích k dosažení tohoto cíle, O slibech řeholních a o velkých dobrech v nich obsažených, O slibu chudoby, O ctnosti čistoty, O ctnosti poslušnosti, O zachovávání řehole, Jak upřímně máme představeným a vůdcům duchovního života vyjevovati celý stav svého svědomí a O bratrském napomínání.

4. Seznam prací Františka Hrachovského

1903

Ze studia o vůli, *Museum*, roč. 37, s. 221–226.

Vznik moderní mystiky, *Museum*, roč. 37, s. 151–154.

1904

Geniové lidstva, *Nový život*, roč. 9., s. 29–30.

Mystickým duším, *Nový život*, roč. 9, s. 40–41.

Panis electorum, *Nový život*, roč. 9, s. 356–357.

Žena v budoucnosti, *Eva*, roč. 1, č. 1, s. 18–19.

1908

II. neděle po velikonocích, *Kazatel*, roč. 6, č. 6, s. 279–282.

Neděle XXII. po sv. Duchu, *Kazatel*, roč. 6, č. 10, s. 498–500.

Meditace o bolu, *Meditace*, 1908, roč. 1, s. 9–11.

Meditace o velkém životě, *Meditace*, roč. 1, s. 168–170.

O české theologické literatuře, *Nový věk*, roč. 1, č. 19, s. 3.

Volné myšlence, *Nový věk*, roč. 1, č. 19, s. 4.

Exercicie, *Nový věk*, roč. 1, č. 19, s. 4.

O nových úkolech církve, *Nový věk*, roč. 1, č. 20, s. 6.

Konvertité v Americe, *Nový věk*, roč. 1, č. 20, s. 6.

Sborník Mariánských družin, *Nový věk*, roč. 1, č. 20, s. 6.

Knihovna Kazatele, *Nový věk*, roč. 1, č. 20, s. 6.

Nové úkoly církve, *Nový věk*, roč. 1, č. 22, s. 4.

Papež a řecký ritus, *Nový věk*, roč. 1, č. 22, s. 4.

SS Cyril a Metoděj, *Nový věk*, roč. 1, č. 22, s. 5.

1909

Nová česká literatura bohoslovecká, *Meditace*, roč. 2., s. 503–506.

Základní problémy Ruska. Kritický referát, *Meditace*, roč. 2, s. 701–707, 776–782, 840–847.

Nová literatura Cyrilometodějská a unionistická, *Meditace*, roč. 2, s. 707–713.

Meditace o duševním přátelství, *Meditace*, roč. 2, s. 355–357.

1910

Náboženský podklad nové kultury polské, *Meditace*, roč. 3, s. 89–91, 184–188.

Z nové literatury unionistické, *Meditace*, roč. 3, s. 91–93, 668–669.

Německá literatura ethická, theologická a filosofická, *Meditace*, roč. 3, s. 161–163, 416–419, 462–464.

Česká katolická literatura vědecká, vzdělávací, *Meditace*, roč. 3., s. 295–305.

Z nové homiletiky, *Meditace*, roč. 3, s. 411–416.

Z literatur Slovanských, *Meditace*, roč. 3, s. 662–665.

Velehradská akademie, *Meditace*, roč. 3, s. 666–667.

Masaryk o Čaadajevu, *Meditace*, roč. 3, s. 289–290.

Masarykovo jubileum, *Meditace*, roč. 3., s. 385–390.

Význam Vladimíra Solovjeva pro Unionismus, *Meditace*, roč. 3, s. 282–283.

1911

Poměr politiky a náboženství, *Studentská hlídka*, roč. 3., s. 251–255.

Povinnosti a práva křesť.sociála, *Nový věk*, roč. 5, č. 10 a 11, s. 2 a 1.

Směr kulturního boje v budoucnosti, *Nový věk*, roč. 5, č. 17 a 18, s. 2.

Křesťansko-sociální mládeži!, *Nový věk*, roč. 5, č. 24, s. 1.

Confiteor spisovatele, *Meditace*, roč. 4, s. 53–56.

Životy svatých Pavla, Hilariona a Malcha, *Meditace*, roč. 4, s. 59.

V domě pravoslavného jáhna, *Meditace*, roč. 4, s. 61.

Kachníková Ethica catholica generalis, *Meditace*, roč. 4, s. 105.

Rozjímání o životě a tajemství Páně dle sv. Ignáce, *Meditace*, roč. 4, s. 105–106.

Protestantský modernismus, *Meditace*, roč. 4, s.154–156.

Rybákova Křesťanská askeze ve světle pravdy, *Meditace*, roč. 4, s. 156.

Pelcovy chvílky, *Meditace*, roč. 4, s. 228, 483.

Index a věda, *Meditace*, roč. 4, s. 229.

Ježíš Kristus vzorem a mistrem kněze, *Meditace*, roč. 4, s. 229–230.

Förstorovo dílo Autorität und Freiheit, *Meditace*, roč. 4, s. 230.

Unionismus, *Meditace*, roč. 4, s. 231–231, 673–674.

Hrubíková Pobožnost Křížové cesty, *Meditace*, roč. 4, s. 360.

Hejčlův cestopis Ku svatyni Kananejské, *Meditace*, roč. 4, s. 360.

Spiritismus, *Meditace*, roč. 4, s. 484.

Förstrovo Jak Žíti, *Meditace*, roč. 4, s. 485.

Chamberleiny Základy XIX. Století, *Meditace*

Rau Das Wesen des menschlichen Verstandes, *Meditace*, roč. 4, s. 487.

Die Moral in ihren Beziehungen zur Medicin und Hygiene, *Meditace*, roč. 4, s. 470.

Nová apologie, *Meditace*, roč. 4, s. 671.

Nucený celibát, *Meditace*, roč. 4, s. 672.

Karla čtvrtého vlastní životopis, *Meditace*, roč. 4, s. 679.

Svatého Václava hrob a ostatky, *Meditace*, roč. 4, s. 680.

Z literatury duchovní, *Meditace*, roč. 4, s. 680, 774.

Časové úvahy, *Meditace*, roč. 4, s. 775.

Česká literatura filosofická, *Meditace*, roč. 4, s. 829.

Förstrový myšlenky o individualismu a autoritě, *Meditace*, roč. 4, s. 292–303, 37–381, 59–605, 807–814, 885–898.

1912

Případ Ruvilleův, *Nový obzor*, roč. 2, s. 61–64, 112–115, 174–179, 272–274, 317–320.

Učení se náboženství a víře, *Studentská hlídka*, roč. 4, s. 225–227.

Kněžstvo v politice, *Nový věk*, roč. 6, č. 4, s. 2–3.

Intelligence pokroková a katolická, *Nový věk*, roč. 6, č. 6, s. 3.

Do bývalého kraje, *Nový věk*, roč. 6., č. 13, s. 7.

Tři pracovníci, *Nový věk*, roč. 5, č. 60, s. 1.

Má Machar pravdu, *Nový věk*, roč. 5, č. 61, s. 3.

Je intelligence národní, *Nový věk*, roč. 5, č. 62, s. 3.

1913

Morálka kolínských židů, *Čech*, roč. 38, č. 73, s. 9.

Kolínský případ, *Čech*, roč. 38, č. 76, s. 10.

„Čas“ si pochutnal, *Čech*, roč. 38, č. 80, s. 5

Z Kolína, *Čech*, roč. 38, č. 84, s. 5.

K dějinám křesťanské filosofie u nás, *Nový obzor*, roč. 3., s. 168–170, 243–296, 362–365.

Svoboda a věda, *ČKD*, roč. 54, s. 46–53, 85–92, 218–226, 304–312, 368–374.

1915

Noetický problém v křesťanské filosofii, *Vychovatelské listy*, roč. 15., s. 235–237.

Všeobecné zákony poznání, *Vychovatelské listy*, roč. 15., s. 286–288.

1916

Pramenná heuristika křesťanské filosofie, Olomouc: Arcibiskupská knihtiskárna.

Potřebujeme dobrého katolického tisku, Olomouc: Cyrilometodějský spolek.

Počátky křesťanské filosofie u nás, *Vychovatelské listy*, roč. 16., s. 65–70, 138–144, 202–207, 263–274, 331–337, 416–422, 383–394.

1917

Přehled filosofické činnosti v časopisech, *Vychovatelské listy*²³⁰

Soupis rukopisů, knih a článků časopiseckých křesťanské filosofie, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

Soupis rukopisů kniha článků časopiseckých z morálky, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

Soupis rukopisů, knih a článků revuálních z dogmatiky, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

Soupis rukopisů, knih a článků z biblistiky, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

Význam tisku, Olomouc: Cyrilometodějský spolek.

1918

Okna – aktivismus nejnovějším směrem, *Archa*, roč. 6, č.1–2, s. 187–189.

1919

Katolické dítě patří do katolické školy, *Věstník MCM*, roč. 3, č. 1, s. 2.

Dnešní povinnosti katolíka v každé obci, *Věstník MCM*, roč. 3, č. 1, s. 4.

Dají nám v republice katolickou školu?, *Věstník MCM*, roč. 3, č. 2, s. 1-2.

Ve prospěch našeho vysokoškolského studentstva, *Věstník MCM*, roč. 3, č. 3, s. 4.

²²⁹ Článek uvádí Bitnar v Českém Bohovědném slovníku, exemplář se nepodařilo nalézt.

²³⁰ Článek uvádí Bitnar v Českém Bohovědném slovníku, exemplář se nepodařilo nalézt.

Papežství a národ český, *Věstník MCM*, roč. 3, č. 5, s. 2–3.

Světové názory, *Věstník MCM*, roč. 3, č. 8, s. 2–4.

Příležitostné promluvy, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

1920

Jednota kulturní organisace, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 2. 3., s. 6–8.

Nepropracované názory Masarykovy o náboženství, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 4. a 5., s. 4–6.

Školská otázka v republice, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 4–5, s. 10–11.

Ejhle pravý reformista, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 6–7, s. 6–8.

Čím se lišíme od československé církve?, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 8–9, s. 11–13.

Každý katolík má býti členem Apoštolátu, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 10–11, s. 2.

Kantorská moudrost, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 10–11, s. 2–3.

Jak vzroste Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje?, *Věstník MCM*, roč. 4, č. 12, s. 2.

Boj proti mocným, *Vlast*, roč. 36, č. 6, 10–11, 12, s. 245–251, 297–301, 343–348, 385–390, 438–450, 497–505.

Československá církev, *Hanácké listy*, roč. 1, č. 57, s. 1.

Filosoficko náboženské promluvy, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

Promluvy Dra Františka Hrachovského, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

1921

Promluvy před šikem, Brno: Osvětový sbor Orla československý.

1923

Noetický problém v křesťanské filosofii zvláště u sv. Tomáše Akvinského, Velehrad: Cyrilometodějský tiskový spolek.

1924

Statistika Apoštolátu v arcikněžství kroměřížském, *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*, roč. 15, č. 3–4, s. 80.

1925

Vnitřní život v odborech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*, roč. 16, č. 1, s. 18.

1926

Potřeba filosofie na hlubině, *Na hlubině*, roč. 1, s. 92–94.

1927

Blíže k Bohu – promluvy při triduích, Hranice: knihtiskárna Snaha.

Náboženský přelom na Hané, práce a utrpení katolického kněze, Hranice: knihtiskárna Snaha.

1928

Škola praktického cvičení v ctnostech a křesťanské dokonalosti (I. díl), Hranice: knihtiskárna Snaha.

1929

Škola praktického cvičení v ctnostech a křesťanské dokonalosti (II. díl), Hranice: knihtiskárna Snaha.

Farní věstník, Nová Říše: Akce katolická v Nové Říši.

1930

Farní věstník, Nová Říše: Akce katolická v Nové Říši.

1931

Farní věstník, Nová Říše: Akce katolická v Nové Říši.

1932

Farní věstník, Nová Říše: Akce katolická v Nové Říši.

1933

Farní věstník, Nová Říše: Akce katolická v Nové Říši.

1934

Farní věstník, Nová Říše: Akce katolická v Nové Říši.

1935

Farní věstník, Nová Říše: Akce katolická v Nové Říši.

1936

Škola praktického cvičení v ctnostech a křesťanské dokonalosti (III. díl), Hranice: knihtiskárna Snaha.

Závěr

Je tomu již 73 let, co byl Norbert František Hrachovský usmrčen v Osvětimi. Od té doby se téměř nikdo nevěnoval jeho odkazu, ani teologické a filosofické reflexi jeho díla, a tak byl doposud často spojován s určitými, poměrně tvrdými a negativními, morálními vlastnostmi. Ponejvíce se o něm traduje, že byl antisemita, že se zapletl do aféry v Kolíně, jejíž podoba byla srovnávána s hilsneriádou, která otrásla Polnou, a dalšími charakteristikami této pozoruhodné postavy.

Tato práce se pokusila o objektivní zhodnocení jeho osobnosti a objasnění, zda všechny zmíněné charakteristiky, které se v průběhu času staly součástí Hrachovského jména, jsou relevantní a zároveň se snaží nastínit skutečnou podobu jeho osobnosti se všemi jejími pozitivními i negativními stránkami.

V úvodu je nutno říci, že Hrachovský byl osobností mnoha talentů a volbou životního stavu prokázal, že jich dovedl dobře využít. Ačkoliv podle výsledků na svých gymnaziálních vysvědčeních byl jen průměrným studentem, vidíme, že jakmile se dostal do oblasti, o kterou se zajímal – máme na mysli filosofii a teologii – jeho studijní výsledky byly nadprůměrné. Jistě byl i velmi jazykově nadaný – vždyť už jako malé dítě chodil do maďarské obecné školy, kde zřejmě jazyku přivykl tak rychle, že mu po roce přechod na českou školu činil v tomto ohledu problémy.

Hrachovský však disponoval zřejmě velmi nezávislou a svéráznou povahou, která mu zabraňovala, aby se „nechal vyrušovat“ od svého vlastního směřování. Studium jednotlivých kronik a fondů z celé řady moravských a českých archivů ukázalo, že Hrachovský byl člověk, který se často dostával do konfliktu s druhými lidmi, který se dostával do problémů v místě, kde momentálně působil. Tuto tendenci můžeme sledovat snad již od dob studia v Olomouci: zřejmě proto odmítl být seminárním prefektem, za což zřejmě poprvé obdržel nálepku problémové osoby. Možná i proto přestoupil do Prahy, kde dokončil teologické vzdělání a kde počítal i s navazujícím doktorátem, ale kde mu také byla později zamítnuta obhajoba disertace na filosofické fakultě a byl poprvé nařknut z antisemitismu a modernismu. Nabízí se otázka, zda tu neleží klíč k faktu, že Hrachovský byl neustále přesouván v rámci drobných beneficií, nepočítalo se s ním nikde definitivně a nakonec skončil jako katecheta obecných škol v provinciálním Kolíně, ačkoliv byl aprobován a vzdělán pro mnohem náročnější a kvalifikovanější činnost. Na druhou stranu jeho působení v kněžské službě bylo jistě

přínosné: Hrachovskému bylo uděleno několik pochval za příkladnou práci v pastoraci, a to jednak v Račiněvsi, později i v Kolíně.

Nejvíce však byl poznamenán „tzv. kolínskou aférou“. Zůstává otázkou, jaká byla jeho skutečná role v celém dění, protože Kolín bylo v tomto smyslu město s poměrně zjitřelou atmosférou, která podpořila vznik této aféry – a možná k tomu stačilo jen několik poznámek, k nimž se Hrachovský tak rád nechal vyprovokovat. I když byl později prohlášen za nevinného, nepřestala ho tato událost pronásledovat, protože se o ní psalo v našem i zahraničním tisku.

Problémy dále přetrvávaly jak po jeho odchodu do Olomouce, kde můžeme vzpomenout na nedůstojné spory s úředníky konzistoře i zřejmě zfalšované anonymní dopisy volající po jeho setrvání ve funkci tajemníka Cyrilometodějského tiskového spolku, i po jeho přestupu do kláštera v Nové Říši, kde jsme se setkali se setrvalými spory s místními obyvateli.

Můžeme snad ještě dodat, že si korespondoval s celou řadou významných osobností, mimo jiné s Josefem Vašicou, Karlem Dostálem-Lutinovem nebo Jaroslavem Durychem a nakonec po počátečních neshodách působil jako zpovědník v rodině Josefa Floriana ze Staré Říše, jak dokazuje vzpomínka Florianova syna: „*S tatínkem měl Hrachovský vleklé spory, až jednou mému otci vzkázal, zda by ho nenavštívil... Když se otec vrátil domů, povídá: ‚Tak ani nevím, proč jsme se pořád tolik hádali...‘ Kdyby si prý promluvili před dvaceti lety, mohli si mnohou zlost ušetřit.*“²³¹ Tato výpověď o Hrachovského povaze je koneckonců velmi výmluvná.

Hlavní cíl badatelské činnosti v rámci této diplomové práce spočíval ve snaze o co nejpresnější sestavení Hrachovského bibliografie. Splnění tohoto úkolu znamenalo postupné seznamování se s jeho literárním odkazem a jeho analýzou.

Hrachovský vydal celkem čtrnáct monografií, redigoval čtvrtletník *Meditace* a dále v Olomouci spolupracoval na vydávání pěti sborníků. V Olomouci byla celkově jeho redaktorská činnost nejplodnější, což bezesporu pramenilo z jeho funkce tajemníka Cyrilometodějského spolku. Po vstupu do kláštera v Nové Říši se podílel na vydávání *Farního věstníku*, který byl určen všem farnostem, které klášter spravoval.

Po prostudování jednotlivých článků se ukázalo jako nejučinnější seřadit články jednak podle doby vzniku, jednak podle obsahového zaměření. Hrachovského články

²³¹ FLORIAN, Jan. *Být dlužen za duši*. Brno: Host, 2007, s. 175.

tak můžeme rozdělit na filosofické, morální, dogmatické a kázání. Ostatní články, které neodpovídají ani jedné charakteristice, tvoří samostatnou kategorii.

Filosofické články nemají jednotící téma, často se však věnují tématu Boha a katolické víře v kontrastu s dobovým filosofickým myšlením a názory, v tomto ohledu kritizuje i třeba přístup T. G. Masaryka. Poukazuje na skutečnost, že tehdejší filosofie se snažila ze svého obzoru vytlačit Boha a přikláněla se mnohem více k subjektivismu a individualismu, dále se věnuje i problematice poznání

V morálních člancích se opět nesetkáme s žádným jednotícím tématem. Autor se v nich převážně zamýšlí nad smyslem utrpení v životě věřícího a nad Boží láskou ke každému člověku; spíše tedy směřují do oblasti spirituální teologie.

V dogmatických člancích připomíná osobnosti Solovjeva a Čaadajeva, dále upozorňuje na nebezpečí individualismu, který nikdy nemůže být dobrým průvodcem na naší cestě, a v neposlední řadě si klade otázku po roli náboženství v životě člověka; ani zde se tedy nesetkáváme s reflexí zásadních dogmatických témat.

Hrachovský vydal celou řadu dalších článků, které se tematicky liší a zabývají se otázkami z různých oblastí: někdy informuje o nových knižních publikacích, upozorňuje na nebezpečí komunismu, popisuje práva a povinnosti „křesťanského sociála“, zabývá se posláním Křesťansko-sociální strany, připomíná nezbytnost výchovy dětí křesťanským způsobem, hodnotí chování československé vlády a prezidenta v problematice školství, vyjadřuje se ke vzniku Československé církve husitské, vyjadřuje se k základním problémům Ruska a k mnoha dalším otázkám a tématům.

V závěru tedy můžeme říci, že jako spisovatel se Hrachovský skutečně nejlépe cítil „v kůži filosofa“; články s touto tematikou jsou nejpropracovanější a vidíme na nich skutečnou odbornou fundovanost. Teologií se zřejmě Hrachovský nikdy podrobně nezabýval; proto jeho texty na tato témata oscilují spíše na obecně duchovní rovině, přičemž se často blíží spíše kázáním, kde byl Hrachovský ovšem nesporným talentem, který dokázal oslovit větší množství lidí, a věříme, že je nejen obsahem svých promluv, ale i silou svého nesporného charismatu dokázal povzbudit.

Shromáždili jsme zde mnoho charakteristik, na závěr si však znovu můžeme spolu se čtenáři položit otázku: Kým skutečně Norbert František Hrachovský byl? Odpověď však zůstává už na každém z nás.

Seznam použitých zkratek

A.C.G. O.Praem	(Acta curiae generalis) akta generální kurie řádu premonstrátů
C. M.	Cyrilo Metodějský
c. k.	Císařský a královský
ČKD	Časopis katolického duchovenstva
č. p.	Číslo popisné
čsp	Časopis
č.	Číslo
Dra.	Doktora
Dr.	Doktor
JIB	Jednotná informační brána
kart.	Karton
KTF	Katolická teologická fakulta
MCM	Matice cyrilometodějská
MLS	Mimořádný lidový soud
MZK	Moravská zemská knihovna
MZA	Moravský zemský archiv
NK	Národní knihovna
Obr	Obrázek
O.Cr.	(Ordo Militaris Crucigerorum cum stella rubea) řád křížovníků s červenou hvězdou
O.Praem	(Ordo praemonstratensis) řád premonstrátů
Pí	Paní
P.	(Pater) otec
roč.	Ročník
SOA	Státní oblastní archiv
SOKA	Státní okresní archiv
SS	Svatí
sv.	Svatých
s.	Strana
T.J.	(Tovaryšstvo Ježíšovo) jezuité
UK	Univerzita Karlova

VKOL

Vědecká knihovna Olomouc

ZA

Zemský archiv

Žl

Žalm

Seznam literatury

1. Prameny

ACG O.Praem

fond Řádová reforma

Archiv Univerzity Karlovy

fond Teologická fakulta

Diecézní archiv biskupství brněnského

fond Biskupská konzistoř v Brně, kart. 1514

Klášter premonstrátů Nová Říše

fond Osobní složky bratří

Moravský zemský archiv Brno

fond E 58 Premonstráti Nová Říše, kart. 544

fond C 142, MLS Jihlava, kart. 50

fond Matriční knihy farnosti Kněždub

Rodní a křestní kniha obce Kněždub

Oddavní kniha obce Kněždub

fond Matriční knihy farnosti Hroznová Lhota

Matrika pokřtěných farnosti Hroznová Lhota

Památník národního písemnictví

fond Jaroslav Durych

fond Josef Vašica

Státní oblastní archiv Praha

fond Krajský soud v Kutné Hoře

Státní okresní archiv Kolín

fond Kronika obecné školy smíšené západního obvodu v Kolíně

Státní okresní archiv Olomouc

fond Matriční knihy farností u sv. Václava Olomouc

Státní okresní archiv Uherské Hradiště

fond Reálné gymnázium v Uherském Hradišti

Vojenský historický archiv

fond Kniha vyznamenaných

Zemský archiv Opava

fond Karel Dostál, kart. 5 a 25

fond Jaroslav Řehulka, kart. 1

fond Ladislav Zamykal, kart. 1

fond Snopek, kart. 1

fond Oldřich Svozil, kart. 3

fond Trestní oznámení Dr. Františka Hrachovského, kart. 1

BITNAR, Vilém: Cestou za křesťanskou filosofií. *Lidové listy*, 1932, č. 125, s. 6.

PODLAHA, Antonín, TUMPACH, Josef. *Český slovník bohovědný díl IV*. Praha: Kotrba Václav, 1912–1932.

Spisovna kláštera premonstrátů Nová Říše:

Vzpomínka pí Jaroslavy Vítů, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Nová Říše 2005.

Vzpomínka Metoděje Vituly, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Nová Říše 1999.

Vzpomínka Gilberta Bednáře, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Louny, 1997.

Vzpomínka Heřmana Josefa Tyla, uloženy: Klášter premonstrátů Nová Říše, zachyceny: Nová Říše, 1976.

2. Literatura

ARDURA, Bernard. *Prémontrés Histoire et Spiritualité*. Université de Saint – Etienne, 1995.

BACKMUND, Norbert. *Monasticon Praemonstratense I – III*. Straubing 1949 – 1956.

BACKMUND, Norbert. *Geschichte des Prämonstratenserordens*. Morsag Verlag: Grafenau 1986.

BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích díl 2, sv. I*. Praha: Libri, 2003. ISBN 978-80-7277-357-2.

DAUZET, Dominique Marie. *Krátký životopis sv. Norberta*. Doksany: Klášter sester premonstrátek v Doksanech, 2014. ISBN 978-80-260-6658-3.

DUŠEK, Milan. *Městys Nová Říše* (nepublikováno). Nová Říše: 2003.

CHVATÍK, Jan. *Nacistická perzekuce kláštera premonstrátů v Nové Říši*. Diplomová práce na historickém ústavu FF MU, Brno, 2003.

FLORIAN, Jan. *Být dlužen za duši*. Vyd. 1. Brno: Host, 2007. ISBN 978-80-7294-249-7.

FOLTÝN, Dušan a kol. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. 1. vyd. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-026-8.

GLOMBIK Czeslav. *Český novotomismus třicátých let*. Olomouc: 1995. ISBN 80-85885-85-9.

HOFFMANN, Bedřich. *A kdo vás zabije: život a utrpení kněžstva v koncentračních táborech*. IV. vydání. Přerov: Společenské podniky, 1946.

HORYNA, Břetislav a PAVLINCOVÁ, Helena. *Filosofie náboženství: pokus o typologii*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-1978-6.

JEŘÁBKOVÁ, Lenka. *Strahovský opat Metoděj Jan Nepomuk Zavoral*. Bakalářská práce na KTF UK. Praha 2008.

KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. [Sv.] 2. Praha: Zvon, 1991. ISBN 80-7113-003-6.

KOSÍK, Rudolf. *Osm století*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-86953-55-7.

KRATOCHVIL, Josef a GAJDOŠ, Adolf. *Moravský filosof PhDr. Josef Kratochvil*. Brno: Adolf Gajdoš, 1940.

MAREK, Pavel. *České schisma: příspěvek k dějinám reformního hnutí katolického duchovenstva v letech 1917–1924*. Vyd. 1. Rosice u Brna: Gloria, 2000. ISBN 80-86200-36-1.

MAČALA, Pavol, MAREK, Pavel a HANUŠ, Jiří (eds.). *Církev 19. a 20. století ve slovenské a české historiografii*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. ISBN 978-80-7325-218-2.

MÍLEK, Václav. *Osm století – sborník příspěvků prezentovaných na konferenci k výročí 800 let založení klášterů v Zábrdovicích a Nové Říši 23. září 2010 v premonstrátském klášteře v Nové Říši*. Nová Říše: Kanonie premonstrátů v Nové Říši, 2012. ISBN 978-80-260-1492-8.

MOULIS, Miloslav (ed.). *Češi v nacistických koncentračních táborech, káznicích a věznicích: materiály z vědecké konference: Praha, 1996*. Praha: ČSBS, 1996.

NOVOTNÝ, Kamil. *Kláster premonstrátů v Nové Říši v 1. pol. 20. století*. Diplomová práce na KTF UK. Praha, 2006.

PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848–1918*. Vyd. 1. Praha: Torst, 1998. ISBN 80-7215-059-6.

PUTNA, Martin C. a BEDŘICH, Martin (eds.). *Česká katolická literatura v kontextech: 1918–1945*. Vyd. 1. Praha: Torst, 2010. ISBN 978-80-7215-391-6.

(Anti-)modernismus. *Salve: revue pro teologii a duchovní život* 2007, roč. 16, č. 3. ISSN 1213-6301.

ŠMÍD, Marek. *Masaryk a česká Katolická moderna*. 1. vyd. Brno: L. Marek, 2007. ISBN 978-80-86263-98-4.

TYL, Heřman Josef. Psancem. Dotisk 1. vyd. Třebíč: Arca JiMfa, 1996. ISBN 80-85766-84-1.

TYL, Heřman Josef a FERANC, Daniel, Moji nejdražší = [Meine Teuersten]. 1. vyd. Praha: Geum, 2004. ISBN 80-86256-31-6.

ZLÁMAL, Bohumil. *Galerie cyrilometodějských pracovníků nové doby*. Vyd. 1. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2013. ISBN 978-80-7412-147-0.

ZLÁMAL, Bohumil. *Průručka českých církevních dějin. VII., Doba československého katolicismu (1918–1949)*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2010. ISBN 978-80-7266-350-7.

3. Literatura na webu

FRANKL, Michal. *Rituální vražda*. (1999) [2015-10-22]. <http://www2.holocaust.cz/cz/resources/ros_chodes/2000/01/ritualni_vrazda>.

František Hrachovský. [2015-08-17]. <<https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/hrachv.html>>.

Přílohy

Obr. 1
František Hrachovský jako student bohosloví
Fond soukromý archiv kláštera premonstrátů
v Nové Říši,
karton Norbert František Hrachovský

Obr. 2
František Hrachovský je na obrázku ve třetí řadě,
třetí zleva
čsp. Stráž Moravy 1925

Obr. 3
Spolupracovníci MCM, František Hrachovský jako
tajemník první zleva dole
čsp. Stráž Moravy 1925

Obr. 4
František Hrachovský, jako tajemník MCM
čsp. Stráž Moravy 1925

Obr. 5
František Hrachovský jako novicmistr kláštera
v Nové Říši
Klášter premonstrátů Nová Říše
osobní složka bratří, kart. Norbert František
Hrachovský

Obr. 6
František Hrachovský jako konventuál kláštera
v Nové Říši
Klášter premonstrátů Nová Říše
osobní složka bratří, kart. Norbert František Hrachovský

Modlitba o blahorečení

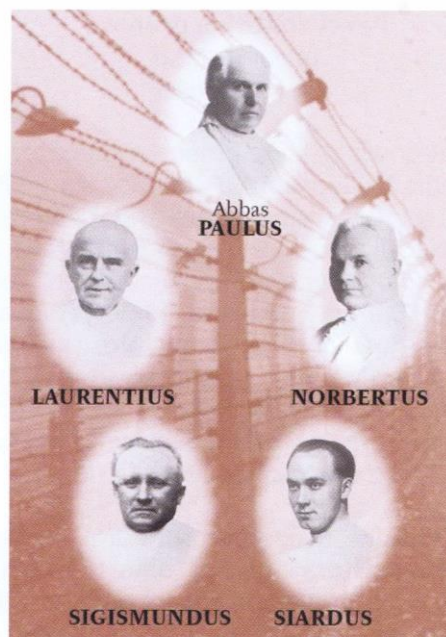
Věrný Bože,
ty jdeš po všech cestách našeho života s
námi, i na místa plná slzí a utrpení. Děku-
jeme ti za životní svědectví tvého služeb-
níka Pavla Součka a jeho druhů, kteří jako
synové sv. Norberta pracovali pro bližní a v
Osvětimi vydali své životy.

Prosíme tě: učiň, aby tvoji služebníci byli
oslaveni, sešli premonstrátům v Nové Říši a
všem, kteří toto místo mají rádi, své hojné
požehnání a vyslyš prosby..., které ti v
důvěře předkládáme. Skrze Krista, našeho
Pána. Amen.

Svatý Norberte, oroduj za nás!
Blahoslavený Hroznato, oroduj za nás!

Koláž pěti svědků víry pochází
z kláštera v Nové Říši.

Imprimatur: Brunae, die 15^a maii 2014
+ Vojtěch Cikrle, ep. Brunensis

Pavel Souček a druhové
premonstráti z Nové Říše

Obr. 7

Modlitba o blahorečení
Klášter premonstrátů Nová Říše
osobní složka bratří, kart. Norbert František Hrachovský